

IAGTTAGELSER AF FUGLE I HASLEVEGNET

1894—1908.

AF

O. HELMS.

I 14 Aar, fra Februar 1894 til Foraaret 1908, levede jeg som praktiserende Læge i Haslev, en lille, først i de sidste 40 Aar opvokset, By paa Sydsjælland, med nu henved 4000 Indbyggere, liggende paa $55^{\circ} 20'$ n. Br., lidt Vest for Københavns Meridian.

I de Aar, jeg boede her, anvendte jeg en stor Del af min — ofte meget sparsomme — Fritid, til Iagttagelser af Fugle, og selve min Virksomhed som Læge førte det med sig, at jeg færdedes meget ude paa alle Døgnets og Aarets Tider. En Landlæges Liv har for ornithologiske Iagttagelser selvfølgelig den Fordel, at han er meget ude omkring i Naturen, omend rigtig nok ofte under Forhold, hvor han er hindret i at gøre nøjagtige Iagttagelser af Fugle; det har paa den anden Side den Ulempe — havde det i hvert Tilfælde for mit Vedkommende — at Arbejdet er saa ulige fordelt over Aarets Tider, saa at der kan være Maaneder igennem, netop af de bedste til Iagttagelse af Fuglelivet, hvor man saa at sige ingen Fritid har, saa at Lejligheden til Iagttagelser gaar tabt. Men naar jeg formaaede, anvendte jeg Tiden til at se paa Fuglene, og nedskrev stadig mine Iagttagelser; at der er store Huller i dem, er sikkert nok.

Naar jeg nu, væsentlig ud fra disse Dagbogsoptegnelser, søger at give et Billede af Fuglelivet i Haslevegnet, da ved jeg vel, at det kun bliver meget ufuldkomment, baade af de Grunde, jeg foran har anført, og fordi det overhovedet er umuligt for en enkelt Mand at give en nøje Skildring af Fuglelivet i en vidtstrakt Egn, naar han da ikke kan anvende al sin Tid derpaa; en sparsom Fritid, selv i et langt Spand af Aar, vil kun forslaa til et grundigt Studium af Fuglelivet paa et ganske snevert Omraade. Men noget Værd kan det maaske have, at jeg kan give et, omend ufuldstændigt, Billede af Fuglelivet paa den Egn, hvor

jeg har levet, saa meget mere som derved et Omraade beskrives, der grændser op til Egne, hvorfra der foreligger lignende faunistiske Arbejder; for Sydsjællands Vedkommende er der nemlig udgivet Beretninger om Fuglelivet i Vordingborgegnen¹, i Næstvedegnen² og i Stevns³.

Havde jeg sat mig til Maal at give en indgaaende Beskrivelse af Fuglelivet i Hasleveggen, da maatte jeg have søgt alle de Oplysninger, der overhovedet kunde skaffes fra ældre og nyere Tid, altsaa gaaet til andre Kilder end mine egne Iagttagelser. Jeg har fuldstændig undladt dette og nøjedes med, hvad jeg selv har set. I en Egn, saa rig paa Jægere som Hasleveggen, vilde det have været let nok, tildels gennem udstoppede Eksemplarer, at faa Oplysning om Forekomsten af forskellige »sjældnere« Arter; men begynder man først herpaa, er man ude paa gynnende Grund, og de »sjældne« Fugles Forekomst, hvor interessant den end kan være, præger ikke Billedet af Egnens Fugleliv; det er oftest en Tilfældighed, om de træffes her eller 10 Mil herfra. Jeg har væsentlig lagt Vægt paa at give et Billede af Egnens almindelige Fugleliv med indgaaende Omtale af de hyppigst forekommende Arter, dem som jeg saa og traf paa min daglige Færden.

Men er det saaledes kun mine egne Iagttagelser, jeg har benyttet, betyder dette ikke, at jeg kun har færdedes alene; ingenlunde, til Mindet om min ornithologiske Færden i Hasleveggen knytter sig Navnene paa talrige ornithologiske Kammerater og Venner, der har besøgt mig, og sammen med hvem jeg færdedes, og med mange af hvem min Forbindelse ogsaa er fortsat, efter at jeg er flyttet andet Steds hen; har det været mig en Glæde at udarbejde disse Iagttagelser, er Grunden ikke mindst den, at der stadig under min Syslen med dem, er dukket Minder op om fornøjeligt Samvær med andre Fuglevenner. I de første Aaringer, jeg boede i Haslev, var en meget hyppig ornithologisk Gæst hos mig Knud Andersen, nu i London; mange Dage har vi færdedes sammen og iagttaget Fuglene, og jeg be-

¹ Kristen Barfod: Iagttagelser over Sydsjællands Fugle med særligt Hensyn til Vordingborg og Omegn. 1892.

² J. Baagøe, C. A. Fahrenholtz, H. Grønvold, R. Olsen, J. Scheel: Næstvedegnens Fugle. 1893.

³ H. Arctander: Iagttagelser af Stevns Fugle verden 1884—1909. D. o. F.'s Tidsskr. Aarg. 4.

varer Mindet om mange sene Aften- og Nattetimer, hvor vi sad sammen og drøftede Fugle, og hvor jeg i høj Grad drog Nytte af hans rige ornithologiske Kundskaber.

Naar jeg har brugt Overskriften »Iagttagelser af Fugle i Hasleveggen«, maa jeg give en lille Forklaring paa, hvad der skal forstaas herved; paa hosstaaende Kort vil ses den Egn, hvor jeg mest færdedes; det er Haslev By som Centrum, derfra ca. 6 km imod Nord, Vest og Syd, og 10 km imod Øst. Kun fra den Egn, der findes paa Kortet eller i hvert Tilfælde støder lige op hertil, har jeg medtaget Iagttagelser; selvfølgelig har jeg mangfoldige Gange under mit Ophold i Haslev gjort Ture andet Steds hen i nærmere og fjærnere Omegn, ogsaa ud omkring til Stranden, og har haft Lejlighed til at se adskillige Arter, som slet ikke blev truffene i Hasleveggen. Men jeg har undladt at tage disse Iagttagelser med; de hører dog ikke med, naar jeg vil give et Billede af Fuglelivet paa den Egn, hvor jeg gjorde mine daglige Iagttagelser.

Det Felt, hvorfra mine Undersøgelser og Iagttagelser stammer, falder naturligt i 4 forskellige Dele.

1. Nordvest og et Stykke Syd for Haslev By træffer man, bortset fra den anselige Skov, Haslev Orned, et frugtbart, vel-dyrket, fladt Landskab med talrige Landsbyer. Hele Eggen imellem Ringsted og Haslev og Vest for Haslev By er skovløs; her træffes Mark ved Mark, med Pilehegn imellem, det ugunstigste Terrain, der vel kan tænkes i ornithologisk Henseende. Ikke saaledes at forstaa, at her ikke findes Fugle, men det er forholdsvis kun faa Arter, det er væsentligt de samme, der ses overalt, og den muntre Afveksling, som Fuglelivet ved Skov og Sø frembyder, findes ikke her; naturligvis findes hist og her mindre Bække og Aaer med Eng- og Mosedrag, som byder lidt Afveksling, men det er kun sparsomt. En Rug- eller Roemark er nu en Gang ikke gode Ynglepladser for Fugle, og jo mere opdyrket en Egn er, desmere indskrænkes Tallet af Fuglearter. Om Sommeren er her endda Liv nok, men de vidtstrakte, øde Marker, kun oplivede af en enkelt Krage, bød om Vinteren ikke Ornithologen megen Glæde.

2. Nordøst for Haslev strækker sig et Skovbælte, kun afbrudt af mindre mellemliggende dyrkede Stykker; det er Skovene Haslev Orned, Sofiendals Hestehave, Kværede Vænge og Grevindeskoven ved Tureby, tildels ret anselige Skovstykker. Her

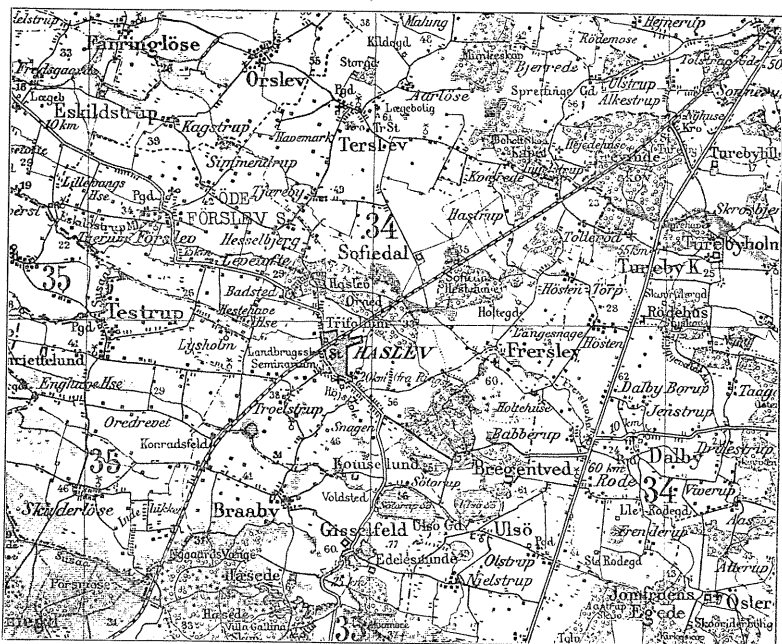
burde man vel kunne vente at finde en Del af Faunaen uforandret, men Menneskenes Indgriben har været saa stærk, saa store Dele af Fugleverdenen har maattet vige. En moderne Skov er jo ikke morsom i ornithologisk Henseende: høje, lige Stammer, veldyrkede og velplejede, hvor ingen gamle eller syge Træer taales, hvor ingen videre Underskov findes. Det gaar haardt ud over de Fugle, der skal have deres Reder i Træhuller; man saa enkelte Steder, hvor der voksede ikke forstmæssigt behandlede, ældre Træer, f. Eks. i den østlige Del af Sofiendals Hestehave, hvor mange Fugle der her fandt sig Redeplads i Træhullerne. Var saaledes Skoven i sig selv ikke gunstig for en stor Del Arter, saa gjorde direkte Forfølgelse, at forskellige Arter fuldstændig var borte. Med Undtagelse af Skovduer og nogle Alliker var der i Virkeligheden ikke en større Fugl, som fik Lov til at leve i Skoven. Rovfugle af enhver Art, Krager, Skovskader o. s. v., alt blev uden Skaansel udryddet af Hensyn til Fasanerne. En eneste Gang har jeg fundet en Musvaagerede, og et enkelt Kragepar slap igennem Forfølgelsen, men det var alt, saa for alle større Fugles Vedkommende herskede Øde i Skovene. Man bliver undertiden trøstet med, at naar Rovfuglene udryddes, saa bliver der saa mange flere Smaafugle; jeg tør ikke sige noget bestemt herom, men jeg tror ikke, det passer. Smaafugle kan man overalt faa saa mange af, det skal være, hvor Betingelserne for deres Ynglen er gunstig, og de i Skoven ynglende Arter udgør kun en meget ringe Del af Rovfuglenes Føde. Et enkelt Sted i denne Egn fortjener at nævnes, fordi det ved sin Beliggenhed frembød særligt gunstige Betingelser, og det meget ofte nævnes i det følgende; det er Sofiendals Mose. Det var en, tildels rørbevokset, lille Sø, hvis Vandstand var meget vekslende, og i de senere Aar er gaaet stærkt tilbage; selve Søen, der paa de 3 Sider omgaves af Engstrækninger, var ialt ca. 8 ha (15 Tdr. Land); den fjerde Side grændsede op til en lille Skovstrækning, der var skilt fra den øvrige Del af Sofiendals Hestehave ved Jernbanelinien. I denne Mose fandtes et rigt Liv baade af ynglende og trækkende Svømmefugle, men det var ogsaa den eneste lille Sø i vid Omkreds.

3. Tre til fire km Sydøst for Haslev ligger Søkomplekset imellem Bregentved og Gisselfeld, bestaaende af de større Søer, Søtorup og Ulse Sø, henholdsvis ca. 100 og 70 ha, de mindre Ejlemade og Nielstrup Sø, samt Smaasøerne omkring selve Bregentved. Unægtelig bidrog disse Søer i ikke ringe Grad til

at formindske Egnens Ensformighed ornithologisk set. I Søtorup og Ulse Sø med deres faste og stenede Søbred, bevokset med en sparsom Rørbræmme, var der naturligvis ikke gode Ynglepladser for Fugle; sandt at sige, naar man har nævnet nogle Par af Toppet Lappedykker, var der vist ikke stort mere af Ynglefugle i dem; men talrige Arter holdt til her i Træktiderne, overvintrede og havde fuldstændig Fred. Jeg mindes i hvert Tilfælde aldrig at have set nogen Jagt paa disse Søer, hvoraf Følgen ogsaa var, at de Svømmefugle, der laa i dem Vinteren igennem, kunde blive fuldstændig tamme og ofte holdt sig helt inde ved Bredden. At der var fuldstændig Fred kom af, at Godserne Bregentved og Gisselfeld ejede al Jagten paa de Strækninger, der omgav Søerne.

4. Tilbage staar en Omtale af Haslev By. En By er meget ofte ingen daarlig Iagttagelsesplads. Da jeg i 1894 kom til Haslev, bestod den væsentlig af en meget lang Gade med spredt Bebyggelse af, mest nye, Huse med Haver til. Stod jeg paa min Gaardsplads, kunde jeg se vidt ud over Markerne imød Vest. Hvor nu den tæt bebyggede Sofiendalsvej ligger, var der en Markvej saa daarlig, at jeg en Vinterdag sad fast med en Vogn i Æltet, saa det var med Møje Hestene kunde rykke Vognen op, og i Vestergade, nu en af Byens Hovedaarer, var jeg en tidlig Foraarsnat efter et voldsomt Tøbrud, mens jeg var paa Vejen til en Patient, nær druknet i en dyb Grøft. Af ældre Haver laa der i Byen kun Præstegaardshaven og en større Have mellem Jernbanestationen og min egen. Selv anlagde jeg omkring mit Hus paa en Mark en Have paa 1600 □ Meter ($2\frac{1}{2}$ Skp. Land), og morsomt var det at se, hvorledes Fuglelivet efterhaanden udviklede sig her. I de første Aar var der Lærker paa Marken lige udenfor Haven, og Digesmutten kom ind i Haven fra sin Yngleplads i en Stenbunke udenfor. Efterhaanden, som Haven voksede til, forsvandt disse Arter, og den blev et Tilholdssted for mange forskellige andre Arter; de smaa Sangere, Fluesnappere, Drosler og andre besøgte den i stigende Tal i Træktiden; om Vinteren gæstedes den af forskellige nordiske Arter, som Sjagger, Silkehale og Dompap, medens adskillige Smaafugle efterhaanden fandt sig Redeplads, dels i ophængte Redekasser, dels frit i Buske; selvfølgelig forøgede det Iagttagelsesfeltets Gunstighed, at Nabohaver voksede op rundt om. Men hele denne Indvandring i Haven fortjener en særlig Skildring, som maa opsættes til en bedre

Lejlighed. Selv om man midt inde i en By ikke træffer saa overordentlig rigt et Fugleliv, saa maa man dog alt i alt sige, at Egnen, ornithologisk set, vandt ved den stigende Bebyggelse.

KRIKAND (*Anas crecca*). I Sofieldals Mose, Smaasøerne ved Bregentved, i Moser og Mergelgrave saas den For- og Efteraar særlig i April og Oktober, enkeltvis og i Smaaflokke. Det tidligste Tidspunkt, jeg har set den, er 13 April (1902), det seneste 8 November (1900), da jeg traf 6 ved Bregentved. — Antagelig yngler den i flere af Smaasøerne; saaledes saa jeg 3 August 1898 en, der var skudt i Sofieldals Mose og rimeligvis udruget der, men nogen almindelig Ynglefugl i Egnen var den ikke.

ATLING (*Anas querquedula*). Nogen almindelig Fugl var den ikke; den ynglede utvivlsomt i Sofieldals Mose, hvor jeg adskillige Gange har set den skudt, saaledes 3 Stykker 21 Juli 1899 og 2 den 25 Juli 1900.

PIBEAND (*Anas penelope*). Ynglefugl var denne Art vel næppe i Haslevvegnen, selv om jeg 21 Juli 1899 saa en gammel Han i Sommerdragt, skudt i Sofieldals Mose. — Om Foraaret, sent i April,

saas af og til nogle i Søerne, og om Efteraaret, September—November, var der ofte Smaaflokke i Søer og Moser. Det tidligste Tidspunkt, jeg har set dem paa Efteraarstrækket, er 12 September (1901), — der laa da i Søtorup Sø nogle Stykker i Flok med en halv Snes Toppet Lappedykker, ca. 15 Troldænder og nogle Taffelænder — det seneste 8 November (1900), da jeg traf nogle i Søerne ved Bregentved.

Men man fik Bud fra adskillige andre end dem, man direkte fik at se, idet Pibeanden hørte til de Arter, der i Mængde trak over Haslev baade Foraar og Efteraar. Der viser sig her den Besynderlighed, at medens jeg boede i Haslev fra 1894, hørte jeg ikke Pibeanden trække over før i 1900; Aarsagen hertil er mig ganske gaadefuld. Blandt de Arter, der trak over om Aftenen, var Pibeanden den, der indledede Foraarstrækket, hørtes allerede fra midt i Marts; saaledes har jeg hørt den 15 Marts 1904 og 17 Marts 1901, medens den senest blev hørt paa Foraarstrækket 8 April (1904). Paa Efteraarstrækket har jeg kun hørt den nogle Gange, nemlig 25 August 1900, 23 August 1906 og i Mængde paa den under Afsnittet »Træk« nævnte store Trækaften, 16 September 1903.

GRAAAND (*Anas boscas*). For Graaandens Vedkommende forvirres Billedet af dens Udbredelse og Antal i Hasleveggen i nogen Grad derved, at den paa Gisselfeld og Bregentved holdtes halvtam i hundredvis, saaledes at Fugle herfra kunde træffes rundtom; jævnlig har jeg haft Vanskelighed ved at overbevise Fremmede om, at de Mængder af Graaænder, der svømmede i Søerne i Bregentved Have eller spadserede paa Landevejen, nødtigt flyttende sig for passerende Mennesker og Vogne, var »Vildænder«. — Hele Aaret igennem saas Graaænder i stort Tal paa alle egnede Steder, om Sommeren med Unger; i haarde Vintre holdt de til i Søerne, saa længe der var Vaager, eller ved Aær og Bække, hvor der var en Smule aabent Vand. Det Antal, hvori de kunde træffes i Søtorup og Ulse Sø, var betydeligt, kunde enkelte Dage gaa op i mange Hundreder. De laa ofte i Nærheden af forskellige andre Arter af Ænder dog uden at blande sig med dem.

SANGSVANE (*Cygnus musicus*). Det hændte ikke helt sjældent i Vintermaanederne, at der kom Svaner flyvende over Eggen, men kun i de færreste Tilfælde saa jeg dem i saa gunstig

Belysning, at jeg sikkert kunde afgøre, at det var Sangsvaner, hvad det vist iøvrigt altid var. De saas i Maanederne Oktober—Marts, oftest kun faa sammen; jeg har optegnet Antal fra 2 til 7.

TROLDAND (*Fuligula cristata*). I Maanederne Oktober—April var Troldanden talrig i Søerne i Hasleveggen, hyppigst i Søtorup og Ulse Sø; flest fandtes her i Maanederne December—Februar, oftest i Smaaflukke undertiden i store; saaledes saa jeg 1 Januar 1898 over 100 i Søtorup Sø, 6 Februar et lignende Tal og 27 Februar 150. I første Halvdel af April var der stadig en Del, mest i de mindre Søer, og ej heller var de sjældne i sidste Halvdel af Maaneden; saaledes saas 30 April 1899 en lille Flok paa ialt 7, hvoraf 4 gamle Hanner, 2 gamle Hunner og 1 ung Fugl i Søtorup Sø, 22 April 1900 en Flok i Ejlemade Sø og 27 April 1902 tre Par i Sofiendals Mose.

Medens jeg i de første 4 Aar af mit Ophold i Haslev væsentlig kun saa den i Efteraars- Vinter- og de første Foraarsmaaneder, traf jeg den fra 1898 ret almindelig ogsaa i Maanederne Maj—August, om end ikke i større Tal; men dens Forekomst var dog saa hyppig og saa konstant, at jeg følte mig ret overbevist om, at den ynglede, hvilket ogsaa senere har vist sig (se D. o. F.'s Tidsskrift, Aargang 8, »Nyere Medd. om danske Fugle«, S. 200). Det Sted, hvor de væsentligst saas om Sommeren, var Søtorup Sø; den tætte Rørbræmme i Søens sydvestlige Del (henimod Gisselfeld) og Mosedragene langs Søen kan have afgivet udmærkede og godt skjulte Redepladser. 12 og 16 Juli 1898 saa jeg en i Søtorup Sø. 11 August laa her 4 unge Fugle sammen; en gammel Han laa lidt derfra, fløj senere hen til de unge; sammesteds saa jeg igen nogle 13 August (6 i Flok), 16 August (6), 18 og 22 August. I 1899 traf jeg her to Hanner 14 Maj, saa flere Gange i Juni 3 Hanner; 5 Juli atter 3 Hanner sammen med Hannen af én Taffeland; 17 Juli laa 12—16 spredte paa forskellige Steder af Søen, saavidt jeg kunde se alle gamle Fugle. I 1900 saa jeg 6 Maj 5 Par i Ejlemade Sø, 1 Par i Søtorup Sø, 24 Maj en Han og 26 Juni 2 Hanner i Ejlemade Sø; 8, 19 og 25 August saas en Del i Søtorup Sø. Lignende Forhold fandtes de følgende Aar.

TAFFELAND (*Fuligula ferina*). Bortset fra en Han, som jeg saa i Søtorup Sø 5 og 17 Juli 1899, blev Taffelanden ellers væ-

sentlig truffet i Maanederne September—April i Søerne i større eller mindre Tal, ofte kun enkeltvis, undertiden i anselige Flokke; saaledes saas 12 Oktober 1898 en Flok paa 30 (Hanner og Hunner) i Søtorup Sø, 23 November 1902 en Flok paa langt over 100 og 7 December s. A. en tæt Flok paa henved 400, hvoraf de $\frac{3}{4}$ var Hanner.

HVINAND (*Clangula glaucion*). I Maanederne Oktober—April var Hvinanden en stadig Gæst paa Søerne i Hasleveggen, men i Almindelighed kun i mindre Tal. Oftest har jeg optegnet, at jeg saa en, enkelte eller nogle faa; en Flok paa en halv Snes, som saas 2 November 1911 er allerede ualmindeligt. 14 Marts 1897 anføres, at de var talrige, og 16 November 1894, at de fandtes massevis i Søtorup Sø.

I Sommermaanederne saas de kun faa Gange; saaledes har jeg set en 3 Maj 1896, en anden i Søtorup Sø 30 Juli 1899 og 2 sammesteds 22 August 1898.

HAVLIT (*Pagonetta glacialis*). 16 November 1894 gik jeg langs Søtorup Sø og hørte da ude fra Søen Havlittens velkendte Skrig; der laa en enlig Han midt paa Søen, formodentlig drevet herind fra Kysten af de stærke Storme, som havde hersket de foregaaende Dage. Det er den eneste Gang, jeg traf den ved Søerne.

Derimod var Havlitten en af de Fugle, som man hyppigst hørte trække over om Aftenen. Paa Foraarstrækket hørtes dens Toner sammen med Gyvfluglens og Storspovens som nogle af de almindeligste. Trækket faldt forholdsvis sent paa Aaret og strakte sig kun over en ganske kort Tid, begyndte først efter 20 April og ophørte de første Dage i Maj; det tidligste Tidspunkt, jeg har hørt Fuglen trække over, er 20 April, det seneste 2 Maj. Naar Fuglene trak en Aften, syntes det oftest at være i Mængde; som Eksempel paa en »god« Trækaften kan nævnes 1 Maj 1902, da min Dagbog lyder saaledes: »Om Aftenen vældigt Træk af Havlitter, delvis meget lavt over. Kl. 10²⁰, enkelte; 10²², nogle; 10²⁶, nogle; 10²⁷, nogle; atter 10²⁸, 10³⁰, 10³³; 10³⁹, Havlit og ukendt Fugl; 10⁴⁰, Flokke lavt, Vingeslag høres tydeligt; 10⁴², nogle lavt mod Nord; 10⁴³, stadig nogle lavt; 10⁴⁵, 10⁴⁸, 10⁵⁰ og lidt over 11 hørtes atter Flokke; Fuglene syntes af og til at kredse omkring Byen.

Medens man ellers, omend sjældnere, ogsaa om Efteraaret hørte de Arter, der trak om Foraaret, var dette ikke Tilfældet

med Havlitterne; jeg har ikke en eneste Gang hørt dem trække over paa Efteraarstrækket og formoder, at de paa den Tid vælger en anden Rute.

GYVFUGL (Sortand? Fløjlsand?) Det menes jo nu fastslaaet, at den Fugl, som om Foraaret i utallige Skarer trækker over Landet og lader sit ejendommelige »Gyv« høre, er Sortanden (*Oedemia nigra*), overfor hvilken Opfattelse vi ganske vist har meget bestemte Vidnesbyrd, om at det er Fløjlsanden (*Oedemia fusca*). Blandt alle de Arter, der trak over, var Gyvfuglen langt den talrigste, hørtes vel hyppigere end alle andre Arter tilsammen. Men jeg har tidligere i dette Tidsskrift (Aargang 2, »Hvad er Gyvfugle«) berettet indgaaende om alle Forhold ved dette Træk, saa jeg kan nøjes med at anføre, at Gyvfuglene trak over i store Mængder hvert Foraar fra sidst i Marts til de første Dage af Maj, medens de om Efteraaret hørtes i August—September men i langt ringere Tal.

LILLE SKALLESLUGER (*Mergus albellus*). Kun en Gang har jeg set den i Hasleveggen, idet jeg 23, 26, 27 og 29 November 1902 saa en ung Fugl i Søtorup Sø svømmende sammen med Taffelænder.

STOR SKALLESLUGER (*Mergus merganser*). I Vintermaanederne fra November til Marts var den ret almindelig i Søtorup og Ulse Sø; oftest fandtes den kun i mindre Tal, men en enkelt Gang, 7 December 1902, saa jeg den optræde i Masse; i en enkelt Flok talte jeg 42; Hanner og Hunner holdt sig væsentligst hver for sig.

TOPPET SKALLESLUGER (*Mergus serrator*). Den blev sjældent set ved Haslev; jeg har i min Dagbog kun optegnet, at jeg saa Han og Hun 24 Februar 1897 i Sofiendals Mose og nogle i Søtorup Sø 13 Februar 1896.

GRAAGAAS (*Anser cinereus*); SÆDGAAS (*Anser segetum*). Om Foraaret fra Slutningen af Februar til hen i Marts og om Efteraaret i første Halvdel af Oktober saas jævnlig Gæs trække over Hasleveggen, undertiden i Flokke paa et Par Hundrede. Retningen var om Foraaret oftest fra Syd til Nord om Efteraaret omvendt. — I de første Aar, jeg boede i Haslev, saa jeg aldrig Gæs i Søerne, men i de sidste 5—6 Aar var der hver Vinter en Flok, vistnok Sædgæs, i Søtorup Sø; de holdt sig for

det meste midt ude paa Søen, men gik om Dagen jævnlige op paa Markerne.

KNORTEGAAS (*Anser torquatus*). Medens der ved Sydsjællands Kyster, Foraar og Efteraar, fandtes Knortegæs i Masser, kom de ikke ind til Søerne ved Haslev; kun en Gang har jeg set en skudt herinde i Landet i en Mose nær Haslev. Derimod hørtes de af og til trække over Foraar og Efteraar.

14 Maj 1904 havde det været mildt om Dagen, blev om Aftenen stærk Regn med voldsom Lyn og Torden. Der trak da om Aftenen Masser af Knortegæs over Haslev Kl. 9—11; man havde Indtrykket af, at de gik ganske lavt, næppe stort højere end Hustagene; der var en voldsom Larm og Skrigen, saa man ikke kunde undgaa at bemærke det. Hvad der hørtes den Aften ved Haslev, var kun en Del af et vældigt Træk, der gik over en stor Del af Sydsjælland, i hvert Tilfælde blev iagttaget paa samme Tid i Næstved, Køge og Storehedinge. I Køge saa jeg Dagen efter paa Sygehuset en død Knortegaas, som om Morgenen var funden paa Vejen udenfor, og det meddeltes mig, at der om Aftenen var hørt et vældigt Fugletræk over. I H. Wingses Beretning »Fuglene ved de danske Fyr i 1904« findes for 14 Maj meddelt følgende: »Over Næstved, meddeler Apotheker Baagøe, var Luften opfyldt af Skrig af uhyre Flokke Gæs i Tiden fra Kl. 9—11 Aften; Fuglene syntes at flyve hid og did, snart højt snart lavere; i Lynglimtene saa man Gæssenes skinnende hvide Undersider«. Og i »Iagttagelser af Stevns Fugleverden« (D. o. F.'s Tidsskr., Aarg. 4) skriver Arctander under Omtale af Knortegaasen: »1904 den 14/5 var her et enormt Træk over Byen under et Tordenvejr, hvor man kunde se Fuglenes Silhuetter mod Himlen, naar Lynene lyste op, og mellem Lynene saas, ved Gæssens Skær, det hvide Parti under Halen; det saa ud som Ildfluer, der fløj lavt hen over Tagene.«

VAGTEL (*Coturnix communis*). Kun en Gang har jeg set Vagtlen i Haslevvegen, paa Christianshøj ca. 8 km S. for Haslev, hvor jeg 29 August 1906 saa en gammel Fugl og en lille Unge, der var funden død. Jeg traf Fuglen sammen med A. Valentin, der da var Forpagter paa Christianshøj. Han har meddelt mig, at det var det eneste Aar, han saa dem paa Gaardens Marker.

AGERHØNE (*Perdix cinerea*). Agerhønen var i Hasleveggen en meget almindelig Fugl. Paa mange Steder forfulgtes den vel stærkt, men paa den anden Side blev der paa de store Godser sørget for den, og dens naturlige Fjender, Rovdyr og Rovfugle, var væsentlig udryddede; i det hele var paa mange Steder, Forholdene gunstige for den, bl. a. ved de talrige Skovstrækninger, hvorhen den kunde søge, naar den blev forfulgt. 25 September 1895 saa jeg paa Braaby Marker talrige Flokke, der vel tilsammen talte 150 Stykker.

LILLE LAPPEDYKKER (*Tachybaptus minor*). Den lille Lappedykker er en Fugl, der ikke gør sig meget bemærket uden netop, naar den i Parringstiden udstøder sin kraftige, vellydende Trille. Smaasøerne paa Hasleveggen syntes at maatte frembyde gode Ynglepladser for den, men selv har jeg kun truffet den i Foraaret 1900. 22 April laa der 2 i Sofiendals Mose, jagende efter hinanden udstødende deres Parringsskrik; 24 April saas og hørtes de atter og 29 April var der 3. Siden har jeg ikke set dem.

GRAASTRUBET LAPPEDYKKER (*Podiceps griseigena*). I Hasleveggen var det samme Tilfældet, som man ser allevegne: de to store Lappedykkerarter delte Søerne imellem sig, saaledes at Toppet Lappedykker holdt sig til de større Søer med en smal Rørbræmme og med stort aabent Vandspejl, medens Graastrubet ynglede i Smaasøerne, hvis Bund var mudret, hvis Overflade var dækket med Vandplanter, og hvor der rundt om ved Bredden og midt i Søen fandtes tætte Bevoksninger af Rør. — I Nielstrup Sø og Ejlemade Sø samt i Sofiendals Mose ynglede Arten i ret stort Tal og holdt sig troligt til, skøndt den blev stærkt efterstræbt af Jægerne, der beskylder den for at forfølge Ænderne og hakke Ællingerne ihjel — sikkert en ganske uretfærdig Beskyldning. 6 Maj 1901 saa jeg 6, der var skudte i Sofiendals Mose og 4, der levende var fangede i Garn; disse 4 befandt sig i bedste Velgaaende, da de blev tagne ud af Garnet; jeg fik dem i min Cykletaske hjem, men paa en mærkelig Maade var den ene forsvundet, da jeg kom hjem; de 3 andre sendte jeg til zoologisk Have, hvor de opholdt sig i det nylig indrettede Glasbassin for Svømmefugle; de fodredes med levende Fisk, holdt sig i Live ret længe og vakte den Gang en Del Opsigt blandt de Besøgende. — Fuglene kom til Ynglepladserne

først i April, rejste i August—September. Kun en Gang har jeg set en Graastrubet Lappedykker ved Vintertid, idet der i Slutningen af November 1902 laa en i Søtorup Sø.

TOPPET LAPPEDYKKER (*Podiceps cristatus*). Den ynglede hvert Aar i Søtorup, Ulse og Ejlemade Sø, i sidste kun et, i de andre nogle Par; jeg har her jævnlig set Reder og gamle Fugle med Unger. Men Forholdene maa alligevel ikke have været rigtig gunstige for den, thi der var et mærkeligt Misforhold mellem det store Antal gamle Fugle, der fandtes i Søerne og Tallet af Unger; jeg skal som Eksempel anføre enkelte Tal: 25 Juli 1897 saas 23 i Søtorup Sø, alle gamle Fugle; 13 August 1898 sammesteds 28 gamle Fugle, hvoraf kun 1 med en Dунunge og 18 August s. A. 52, alle gamle Fugle paa nær 2 Dунunger; i Juni og Juli 1899 saas den ligeledes flokkevis i Søtorup Sø, 30 Juli saas over 30 men heraf kun 4—5 Par med Unger; 27 Juni 1900 saas talrige deriblandt en med 2 Unger, 8 August s. A. henved 70, hvoraf kun 2—3 med Unger. Der tilføjes i min Dagbog, at i Søtorup Sø ses de altid med kun 1 eller 2 Unger; Æggenes Antal er dog normalt 3—4, sjældnere 5. Muligt er det, vel endog sandsynligt, at der blandt de gamle Fugle, der fandtes i Søerne, var nogle ikke forplantningsdygtige, hvad de maaske ikke er i deres første Sommer som voksne Fugle, men det bliver dog altid et uforholdsmæssigt ringe Tal af ynglende Fugle, der fandtes, og nogen Forfølgelse eller Ødelæggelse af Rederne har jeg aldrig bemærket.

I første Halvdei af April begyndte Fuglene at vise sig i Søerne, og derefter saas de, som nævnt, i stort Tal Sommeren igennem, talrigst i August; endnu i Oktober var der mange, i November var Tallet aftaget og holdt sig i denne Maaned oftest under 10; i December saas ogsaa nogle, naar Søerne var isfri, oftest kun faa, en enkelt Gang 20. I Januar kunde man træffe nogle, 6 Januar 1899 saas endogsaa mange; i Februar og Marts saa jeg dem ikke.

VANDRIKSE (*Rallus aquaticus*). Den fandtes vistnok ynglende flere Steder paa Haslevegnen, men jeg har kun set den en enkelt Gang.

RØRHØNE (*Gallinula chloropus*). I Haslevegnen som vel de fleste Steder i Landet blev Rørhønen en ret almindelig Fugl i

Slutningen af det 19de Aarhundrede. Først i 1899 saa jeg den i Egnen, og senere saa jeg jævnlig nogle i Sofiendals Mose og i Smaasøerne ved Bregentved, men meget talrig var den intetsteds.

BLISHØNE (*Fulica atra*). Blishønen var i Søerne paa Haslev-egnen en yderst almindelig Fugl saavel i Yngletiderne som udenfor disse. Den rugede hvert Aar, foruden i nogle Smaadamme, talrigt i Ejlemade og Nielstrup Sø og i Sofiendals Mose og tog næppe af trods den Forfølgelse, for hvilken den var udsat fra Gudsjægerens Side, der skød de gamle Fugle og ødelagde Æggene. Den viste sig ved Ynglepladserne undertiden sidst i Marts, oftest i Begyndelsen af April; hen i April kunde Tallet være meget stort, men en Del var nok Fugle paa Gennemtræk; udover, at jeg ofte har optegnet, at der saas mange, kan jeg anføre nogle bestemte Talangivelser: 22 April 1899 saas henved 50 i Sofiendals Mose, 8 April 1901 mindst 100 i Ejlemade Sø, 19 April 1900 saas her Masser, hvoraf 21 blev skudte, 6 Maj 1901 blev 18 skudte i Sofiendals Mose.

I Efteraarsmaanederne September—November kunde de træffes i stort Tal rundt om i Søerne men paa denne Tid ogsaa i de større Søer, Søtorup og Ulse, hvor de ikke yngede. I November og December saas de ofte her ret talrige, enkelte Aar ogsaa i Januar—Februar; saaledes holdt der sig i Februar 1898 en Flok paa henved 30 i Søtorup Sø, ligesom der i December 1898, Januar og Februar 1899 var mange her; 12 Januar 1901 saas her 8.

VIBE (*Vanellus cristatus*). Blandt de større Fugle var Viben den hyppigste Ynglefugl i Haslev-egnen, og man fandt den overalt, hvor blot Forholdene passede den en Smule; ved Søbredder, i Moser og paa Engdrag yngede den i stort Tal, ofte adskillige nær hinanden; men iøvrigt rugede den allevegne omkring paa Markerne, selv paa ganske tørre Steder, hvor der var langt til Vand. — I et lille Mosedrag lidt udenfor Haslev yngede hvert Aar 4—5 Par, som jeg havde megen Fornøjelse af at iagttage; en Markvej gik tæt forbi Mosen, og Viberne, der var vant til at se Folk færdes paa Vejen, blev ganske roligt liggende paa Roderne og lod sig iagttage i ret kort Afstand, noget som der vist ikke altfor hyppigt bydes Lejlighed til.

Det var visselig ikke Foraars, fordi Viben kom, men den hørte dog til Foraarsbebuderne, og jeg ventede hvert Aar at se den inden Udgangen af Februar, hvad rigtignok ikke altid slog

til; men oftest passede det dog, at nogle allerede viste sig i Februar, og i Begyndelsen af Marts tiltog Antallet for dog først at blive fuldt i Maanedens sidste Halvdel eller lidt ind i April. Dens Ankomst om Foraaret viste sig saaledes for mig:

1895. 15 Marts, den første saas (stadigt Frostvejr til omkring 10 Marts).
 — 19 — adskillige ved nogle oversvømmede Marker.
1897. 22 Februar, 2 ved et Engdrag N. for Haslev.
 — 27 — 1 saas.
 — 1 Marts, nogle paa Marken.
1898. 27 Februar, en Flok paa 13 fløj over mod Øst.
 — 9 Marts, 1 paa Marken.
1899. 23 Februar, 29 i Flok fløj over.
 — 1—10 Marts, saas jævnlig i Flokke, dels flyvende over dels paa Marken. I sidste Trediedel af Marts indtraadte stærk Frost indtil $\div 13^{\circ}$. Vi berne samlede sig flokkevis i Moser, paa Marker og ved Veje; fra flere Steder berettedes, hvorledes de søgte ind til Gaardene.
 — 2 April, ca. 20 over mod Nord.
1900. 25 Februar, 2 paa Marken.
 — 27 — atter 2.
 — Medio Marts, først fuldtallige.
1901. 8 Marts, en Flok paa 12 paa Marken. (Frostvejr og Sne til Begyndelsen af Marts).
 — 19 — ses hyppigt, synes dog endnu ikke at være fuldtallig.
1902. 28 Februar, 10 paa Marken, 7 trækkende over lavt mod Nord.
 — 3 Marts, 1 paa Marken, nogle trækkende over mod N. Ø.
1903. 22 Februar, 1 fløj mod N.
 — 27 — 1 saas flyvende.
 — 7 Marts, endnu ingen set paa Marken.
1904. 9 — en Flok paa 7 fløj over mod N., senere 2; (Frost indtil 9 Marts).
 — 20 — nogle fløj spredt mod N.
 — 27 — en Flok paa 7 fløj mod N. Ø.
 — 30 — en Flok paa 20 fløj mod Ø.
1905. 9 — en Flok fløj over; i de følgende Dage saas

jævnlig enkelte, men den var langtfra fuld tallig.

1905. 14 Marts, ses endnu kun sparsomt paa Markerne.

1907. 6 — en lille Flok paa 5—6 paa en Eng (Frostvej fra Begyndelsen af Marts).

— 7 — ved Thureby, en halv Snes.

I August—September saas Viberne flokkevis ved Søbredderne og paa Markerne; Flokkene var dog ikke af meget anselig Størrelse; det højeste Tal, jeg har truffet i en Flok, var et Par Hundrede; efter Udgangen af September saa jeg dem aldrig.

STRANDHJEJLE (*Charadrius squatarola*). Et Par Gange har jeg hørt den flyve over Haslev.

HJEJLE (*Charadrius pluvialis*). Den saas ikke ofte ved Haslev; kun to Gange i September har jeg set enkelte paa Marken. I August og September saas nogle Gange en Flok trække over, og 22 April 1904 hørtes om Aftenen enkelte trækkende over.

PRÆSTEKRAVE (*Ægialitis hiaticula*). Den saas aldrig ved Haslev, og jeg har kun hørt den trække over en Gang, om Aftenen 2 September 1902.

LILLE REGNSPOVE (*Numenius phæopus*). Af og til i Træktiderne fløj den over, let kendelig ved Skriget, der slet ikke ligner Storspovens; det minder mest om en Hest's Vrinsken. Kun en Gang har jeg hørt den om Foraaret, 20 Maj 1896, da en Flok trak over om Aftenen, ellers var det i Juli—September den hørtes, enkelte Gange om Dagen ellers mest om Aftenen.

STORSPOVE (*Numenius arquatus*). Storspoven var en af de Arter, der hyppigst hørtes trækkende om Aftenen, men i Modsetning til de fleste andre af de natlige Vandrere saas den ogsaa undertiden flyve over om Dagen; den hørtes baade paa Foraars- og Efteraarstrækket.

Medens Arten kommer her til Landet allerede i Slutningen af Marts, hørtes Træk over Haslev i Almindelighed ikke før i anden Halvdel af April; kun en Gang (1896) har jeg hørt det saa tidligt som 10 April. Sammen med Gyvfuglen og Havlitten var det Storspoven, hvis Stemme var fremherskende paa gode Træktafener, hvor Flokkene ofte fulgte tæt paa hverandre. 1 Maj

1902 i Øsregn og stille Vejr gik et vældigt Træk over af forskellige Fugle; i min Dagbog er nedskrevet følgende: Kl. 10²⁰, Storspover over; 10²², ret stor Flok mod Nord; 10²⁵, nogle lavt; 10²⁸, en stor Flok mod N.; 11, en Flok hørtes, senere nogle. 22 April 1895 med varmt stille Vejr, svag sydøstlig Vind, af og til Smaabyger, gik ligeledes et stort Træk over fra Kl. 8^{1/2}; senere optegnede jeg noget af Trækket: Kl. 10²⁵, Storspover i Masse; 10²⁶, nye Flokke; 10²⁷, Spover vedbliver; 10³² og 10³⁵, nye Flokke; 10³⁹, enkelte; 10⁴⁷, nogle, meget højt.

Allerede sidst i Juni begyndte Trækket tilbage nordfra, og i Juli—August trak talrige over, fuldt saa hyppigt om Dagen som om Aftenen, men, hvad der trak over om Dagen, var oftest kun enkelte Fugle eller faa sammen. De tidligste Optegnelser, jeg har for Tilbagestrækket, er følgende: 23 Juni 1900 fløj 4 lavt over om Eftermiddagen, 27 Juni 1903 fløj 2 over, medens 7 trak over 3 Juli 1898.

At jeg kun har truffet Storspoven flyvende over Hasleveggen men aldrig opholdende sig paa Jorden, er kun en Tilfældighed; adskillige af dem, jeg saa flyvende, strøg saa lavt hen over Landet, at de gjorde Indtryk af at ville sætte sig til Ro, hvor det var belejligt.

MUDDERKLIRE (*Actitis hypoleuca*). Under Trækket i Maj og Juli—August saas jævnlig enkelte og Smaaaflokke ved Søerne, hyppigst ved Søtorup Sø.

TINKSMED (*Totanus glareola*). Kun et Par Gange har jeg set den i Hasleveggen. 3 August 1898 saa jeg en, der var skudt i Sofiendals Mose.

SVALEKLIRE (*Totanus ochropus*). Kun en Gang har jeg med Sikkerhed set den ved Haslev, idet den fløj op ved Bækken i Haslev Orned 24 August 1906.

RØDBEN (*Totanus calidris*). Denne, vel vor almindeligste Vadefugl, saa jeg aldrig i Hasleveggen, hørte den kun ganske faa Gange trække over, dels om Foraaret, dels om Efteraaret.

SORTKLIRE (*Totanus fuscus*). 29 April 1900 saa jeg om Eftermiddagen ved Sofiendals Mose 4 mørke, langnæbbede Vadefugle flyve over mod Øst ikke meget højt; utvivlsomt har det været Sortklirer. 29 August 1906 saa jeg en, der faa Dage i Forvejen var skudt i Nielstrup Sø.

HVIDKLIRE (*Totanus glottis*). Ved Søtorup Sø og i Sofiendals Mose saas enkelte i August; i Maj og August er den enkelte Gange hørt trækkende over.

RYLE (*Tringa alpina*). Rylen hørte til de Fugle, som kun hørtes trække over men ikke saas i Hasleveggen. Om Foraaret hørtes den trække over i sidste Halvdel af April og i Begyndelsen af Maj, og paa Efteraarstrækket hørtes den i August—Oktober; men alt i alt var det ikke ofte, man hørte den. At der kunde komme mange over viste sig 16 September 1903, da mine Dagbogsoptegnelser siger følgende: Kl. 9⁵⁷, Ryler over (stille, Regn); 9⁵⁸, mange Ryler; 10, nogle (stærk Regn); 10⁷, nogle; 10¹², stor Flok; 10¹⁷, nogle; 10¹⁸, nogle; 10¹⁹, nogle; 10²⁰, Flok; 10³⁰, nogle.

ENKELT BEKKASIN (*Limnocryptes gallinula*). Hvorvidt den var hyppig eller sjælden i Hasleveggen, tør jeg ikke sige, jeg tror det sidste; en enkelt Gang har jeg set den skudt.

DOBBELT BEKKASIN (*Gallinago scolopacina*). I stort Tal forekom den ikke, og hvis den ynglede, var det i hvert Tilfælde sparsomt. Om Efteraaret blev den truffet rundtom ved Moser og paa Marker men aldrig i større Tal.

SKOVSNÆPPE (*Scolopax rusticula*). Foraar og Efteraar fandtes adskillige Snæpper i Skovene omkring Haslev; hvis de ynglede, var det kun meget faatalligt.

HÆTTEMAAGE (*Larus ridibundus*). Den ynglede næppe nogetsteds i Hasleveggen, saas af og til i Foraarstiden paa Markerne, men viste sig væsentligst i Juni, Juli og August, da gamle og unge Fugle saas paa Markerne eller holdt til i Søerne, dog aldrig i stor Mængde.

STORMMAAGE (*Larus canus*). Stormmaagen hørte til de Fugle, der bragte lidt Liv paa Markerne omkring Haslev. Vinteren igennem, naar der ikke var Frost og Sne, kunde der rundtom ses Flokke, der søgte Føde paa Markerne. I Maj Maaned saas sjældent nogen, men hen i Juni viste der sig jævnlige igen paa Markerne en Del gamle Fugle, og i Juli—August saas adskillige, unge og gamle, saavel paa Markerne som i Søerne.

DVÆRGTERNE (*Sterna minuta*). To Gange i August har jeg set den ved Søtorup Sø og mener en Aften i April at have hørt den trække over.

TERNE (*Sterna hirundo*). Ogsaa Ternen kendtes kun som besøgende Fugl i Hasleveggen; ynglende fandtes den ikke. Om Foraaret sidst i April og først i Maj saas af og til nogle, dog ikke mange, ved Søerne. I sidste Halvdel af Juni begyndte enkelte atter at vise sig, dels ved Søerne dels flyvende over Markerne. I Juli tiltog Antallet, ogsaa i August saas den almindelig, baade gamle og unge. Tallet, der saas, var forskelligt, men jævnlig anføres i min Dagbog, at de saas »i Mængde«. Snart efter Midten af August var de forsvundne; det seneste Tidspunkt, jeg har set dem, er 23 August (i 1899 og 1902). Trækkende over om Aftenen har jeg hørt dem to Gange i August.

MOSETERNE (*Sterna nigra*). Kun en Gang har jeg set den i Hasleveggen, i Sofiendals Mose 26 Maj 1905.

HEJRE (*Ardea cinerea*). I Eftersommeren saas af og til nogle i Egnen, oftest flyvende over.

STORK (*Ciconia alba*). I stort Tal ynglede Storcken ikke ved Haslev, men Reder fandtes dog enkeltvis rundt om paa Gaarde og Kirker, saaledes paa Statafgaarden i Frierslev, Sofiendal og paa Frierslev Kirke. Ved Levtofte N. V. for Haslev ynglede i flere Aar et Storkepar paa en Poppel, der var savet af 5—6 m over Jorden og ovenpaa hvilken var lagt et Hjul. Enkeltvis eller faa sammen trak Storkene over i April og August; større Skarer saas sjældent; at Trækket over Hasleveggen kun var sparsomt ses af nedenstaaende:

1896.	2	April,	1	i Sofiendals Mose.
1897.	7	—	1	fløj over Haslev om Morgen.
1899.	10	—	2	kredsende højt i Luften.
1900.	13	—	3	sete.
1901.	7	—	i	Reden paa Sofiendal.
—	12	—	2	kredsende mod N.; ses nu overalt i Rederne.
1902.	8	—	1	fløj over.
1904.	17	—	1	fløj over.
—	21	—	3	kredsende over Sanatoriet, øjensynlig med Lyst til at slaa sig ned der.

I sidste Halvdel af August trak de fleste bort, og i September saas aldrig nogen. 29 August 1897 kom Kl. 2 om Eftermiddagen 14 Storke flyvende fra Nord, ca. 130 m tilvejs, kredsende en Gang over Byen for saa at flyve videre mod Syd.

TAARNFALK (*Falco tinnunculus*). Som Ynglefugl var Taarnfalken ikke almindelig i Hasleveggen; i Haslev Orned har jeg fundet dens Rede i en høj Gran.

I Januar har jeg set den enkelte Gange, ellers var det væsentlig i Træktiderne, den blev set. Om Foraaret var den ret almindelig i April, om Efteraaret saas den hyppigt paa Markerne fra sidst i August til ind i Oktober, særligt talrig i September. Oftest saas den enkeltvis, undertiden 2—3 sammen.

DVÆRGFALK (*Falco aesalon*). Den var maaske ikke synderlig sjældnen om Vinteren ved Haslev, men det er ikke altid let at afgøre, om det er denne Art eller en af de andre mindre Rovfugle, man ser flyve forbi. I Oktober 1900 bragtes mig en Dværgfalk, som var bleven fanget i en Grøft, hvor den sad, tilsyneladende uden at kunne flyve; den lod iøvrigt ikke til at fejle noget; jeg havde den i Bur en Maanedstid, hvorefter den en Dag fløj bort.

LÆRKEFALK (*Falco subbuteo*). Hyppig var Lærkefalken ikke ved Haslev, ynglede dog vist enkelte Steder i Skovene. Den saas af og til i Forsommeren, ikke sjældent i Maanederne August—Oktober.

VANDREFALK (*Falco peregrinus*). I Efteraars- og Vintermaanederne saas af og til en Vandrefalk flyve over; om den opholdt sig i Egnen i længere Tid, ved jeg ikke; ogsaa i Maj har jeg set den en enkelt Gang.

MUSVAAGE (*Buteo vulgaris*). Som Ynglefugl fandtes Musvaagen kun en enkelt Gang i Hasleveggen, naar Reden tilfældigt undgik Jægerens Opdagelse. I Vintertiden saas af og til enkelte, ellers var det hovedsagelig i Træktiderne, man saa den. Om Foraaret kunde jævnlig nogle ses trækkende over fra midt i Marts til sidst i April, aldrig i større Flokke, ligesom enkelte paa denne Tid saas i Skovene. Efteraarstrækket kunde begynde i Slutningen af August, hvad dog var sjældent, og fortsatte sig saa September igennem, medens kun enkelte saas trækkende i Oktober; i Træktiden om Efteraaret saas ogsaa enkelte i Skovene; nogle Tal kan maaske belyse Trækforholdene:

Foraar.

1895. 22 Marts, nogle trak mod Ø. over Bregentved.

— 31 — 4 trak mod Ø. over Haslev Orned.

1896. 19 Marts, nogle trak over mod N.
 — 2 April, enkelte trækkende.
 1897. 16 Marts, enkelte trak mod N.
 1898. 23 — nogle over Byen mod N.
 1901. 31 — 1 kredsende mod N.
 — 1 April, enkelte mod N.
 — 30 — nogle over mod N.
 1905. 14 Marts, 4 kredsende mod N.

Efteraar.

1895. 8 September, 3 trak over.
 — 22 — nogle trak over.
 — 8 Oktober, 7 trak over.
 1896. 22 September, en Flok paa henved 10 kredsende over
 Sofiendals Hestehave.
 1897. 12 — nogle trak over.
 — 29 — talrige fløj over mod S., 12 i en Flok.
 — 30 — nogle over mod S.
 1898. 14 — en Flok paa 30 mod S. Ø. Kl. 11 Fm.; de
 trak temmelig lavt over Skoven enkelt-
 vis, derpaa samlende sig og kredsende
 meget højt. Alle var temmelig mørke og
 syntes af nogenlunde ens Farve.
 1899. 29 — ca. 50 trækkende mod S.
 — 30 — nogle trak mod S.
 1900. 8 — 1 mod S.
 — 9 — 1 højt, mod V.
 — 30 — nogle trak mod S.
 — 4 Oktober, 3 kredsende over mod S. om Morgen.
 — 9 — 3 kredsende lavt mod S. V.
 1901. 2 September, 1 trak mod V.
 — 14 — 2 trak over.
 — 26 — Kl. 2 Eftm. en Flok paa 20 kredsende mod S.
 1902. 5 — en Flok over.
 — 6 — om Morgen en Flok over mod V.
 — 13 — 4 mod V.
 — 15 — Kl. 10 Fm. trak mange mod S.; i Løbet
 af et Kvarter talte jeg 46, trækkende
 dels enkeltvis, dels i Smaaflokke, ca. 60 m
 tilvejs, af og til samlende sig i større
 Flokke og da kredsende, delvis meget højt.

1903. 14 September, om Eftermiddagen ialt henved 35 i Smaaflokke, kredsede mod S.
1904. 24 August, nogle trak over Skoven, ligeledes de følgende Dage.
- 31 — 1 trak over.
- 11 September, Kl. 7 Fm. kredsede en Flok paa henved 20 lavt mod S. V.
- 12 — om Morgenen 1 lavt mod S. V.
1906. 24 August, 2 trak lavt over Kl. 9 Fm.

VINTERMUSVAAGE (*Buteo lagopus*). I Vintermaanederne saas den jævnlig i Hasleveggen oftest kun enkeltvis; en Gang har jeg set den saa sent som 2 Maj (1899). — Et større Træk gik over Hasleveggen i Begyndelsen af Oktober 1903, og nogle slog sig ned her en kortere Stund. Fra 1—9 Oktober faldt der uhyre Regnskyl, saa Vandet stod overalt paa Markerne; Tp. var 8—10°. 8 Oktober var jeg om Formiddagen ude paa en lang Køretur og lagde da Mærke til nogle trækkende Rovfugle, som jeg først ansaa for Musvaager; snart kom jeg dog paa det rene med, at det var Vintermusvaager. De adskiller sig i Flugten ogsaa ret betydeligt fra Musvaagerne, ser langt større og mere langstrakte ud; de trak over mod Syd enkeltvis eller i mindre Selskaber; 11 Oktober saa jeg 2 med noget Mellemlum kredse over mod Syd; 13 Oktober saa jeg 3 i Udkanten af en Skov ved Tureby; de svævede ud over Marken og hang i Luften med hurtige Vingeslag, ganske som en Taarnfalk; 18 Oktober saa jeg en ved Haslev, den sidste af dette Træk.

I November 1907 fandt ligeledes en større Indvandring Sted. 6 Gange i Maanedens Løb saa jeg paa forskellige Steder 1 eller 2, en enkelt endnu i December.

KONGEØRN (*Aquila fulva*). I Efteraars- og Vintermaanederne saas jævnlig Ørne over Haslev, men kun i de færreste Tilfælde var jeg i Stand til med fuld Sikkerhed at afgøre, om det var Kongeørn eller Havørn. De fleste var sikkert Kongeørne, af hvilke der af og til blev skudt nogle. 10 Januar 1902 saa jeg med Sikkerhed en ung Kongeørn; den fløj omkring over Marken, saa at den af og til lod Oversiden af de hvide Halefjer med de mørke Endebaand til Syne.

HAVØRN (*Haliaëtus albicilla*). Som nævnt ved Kongeørnen var jeg i de fleste Tilfælde ikke helt sikker paa Arten af de

Ørne, jeg saa. En Gang har jeg dog set Havørnen sikkert, endda 3 sammen, hvoraf mindst 1 men vistnok 2 var gamle Fugle med hvid Hale; de sad paa Marken i Nærheden af Bregentved 28 August 1895, og jeg kørte forbi dem i ret kort Afstand.

HVEPSEVAAGE (*Pernis apivorus*). Med Sikkerhed saa jeg den kun en enkelt Gang, 2 Maj 1897, i Skoven ved Tureby.

GLENTE (*Milvus iclinus*). Selvfølgelig var Glenten en sjælden Fugl i Hasleveggen; hyppigst saas den i April og Maj, enkelte Gange i August—September. Jeg har en Formodning om, at den byggede i en af Skovene ved Tureby, da jeg nogle Gange saa den her i Yngletiden. I 1896 saa jeg 2 sammen her 25 April, den ene med Redemateriale i Klørerne. 6 Maj 1899 saa jeg atter her 2 og ligeledes i Begyndelsen af Juni 1901.

RØRHØG (*Circus æruginosus*). Kun enkelte Gange har jeg set Rørhøgen ved Søerne ved Bregentved. De Tider, da den yngede her, er sikkert længst forbi, selv om jeg har truffet den hen i Maj.

SPURVEHØG (*Accipiter nisus*). Spurvehøgen var den Rovfugl, der saas almindeligst i Hasleveggen. Fred til at yngle fik den vel sjældent; dog har jeg en Gang truffet den yngende i Haslev Orned. Enkeltvis saas den om Vinteren og i Foraarsmaanederne; i Slutningen af August begyndte den at vise sig hyppigt og var i September og første Halvdel af Oktober meget almindelig paa Markerne, enkeltvis eller 2—3 Stykker sammen; egentligt Træk af den saa jeg ikke.

DUEHØG (*Astur palumbarius*). Kun en Gang har jeg med Sikkerhed set en Duehøg ved Haslev, 17 September 1895.

FISKEØRN (*Pandion haliaëtus*). Jeg saa den enkelte Gange trække over Haslev sidst i Marts og i April; en Gang har jeg set den om Efteraaret trække over mod Syd, 5 September 1897. Undertiden opholdt nogle sig ved de fiskerige Søer ved Bregentved og Gisselfeld; jeg saa her en 1 Maj 1895 med en stor Karpe i Klørerne. 17 April 1901 saa jeg 2 ved Bregentved, den ene med en Fisk i Klørerne.

NATUGLE (*Syrnium aluco*). Den var en almindelig Fugl i Skovene omkring Haslev; gik man gennem Skovene ved Aftens-tid, hørtes dens Skrig, og allevegne, navnlig under Graner, kunde

man finde dens Gylp. Ogsaa i forskellige af Kirkerne fandt jeg Gylp af den, men i en Del af dem var dens Ynglen forhindret, ved at der var sat Luger for Glamhullerne. I en gammel Bøg i Haslev Orned havde den haft Rede i en lang Aarrække, og selv fandt jeg den ynglende her 5 Aar i Træk; i det samme Træ byggede, foruden Uglen, Stær og Spetmejse. Da jeg første Gang saa Reden, 12 April 1895, indeholdt den 2 lige udklækkede Unger og 5 Æg; i Reden laa 10 Markmus, 5 Skovmus. 1 Maj s. A. fandt jeg en anden Rede i et Træhul i Haslev Orned; her fulgte jeg dens Ynglen 7 Aar i Træk; da jeg første Gang fandt Reden, indeholdt den 3 smaa Unger og et revnet Æg foruden et Oplag af 20 Mus, hvoraf 10 Rødmus, 8 Skovmus og mindst 1 Dværgmus. 19 Maj s. A. var jeg atter ved denne Rede; jeg klatrede op i et Træ, der stod i adskillig Afstand fra Træet med Uglereden, for at undersøge en Rede, her fandtes, men det tog Uglen meget fortrydelig op; den fløj hen og slog Hatten af mig; Grunden til, at den var saa vred, var antagelig, at en af Ungerne var falden ud af Reden.

SKOVHORNUGLE (*Otus vulgaris*). Den ynglede næppe almindeligt i Hasleveggen; jeg har en Gang set en Familie i Haslev Orned, 2 gamle med deres 4 udføjne Unger.

SUMPHORNUGLE (*Otus brachyotus*). Jeg har ikke selv set den levende i Hasleveggen men faaet en, der var skudt ved Tureby; at den ikke træffes almindelig, slutter jeg af, at den, som bragte mig den (en af Godset Bregentveds Jægere), ikke kendte Fuglen.

RINGDUE (*Columba palumbus*). Ringduen ynglede i Hasleveggen i stort, utvivlsomt tiltagende Antal. Gik man i Sommer-tiden gennem Haslev Orned, kunde man være sikker paa at se Ringduer flyvende eller høre deres Kurren; søgte man lidt blandt Graner, vilde man let finde en Rede. I Eftersommeren saas den flokkevis paa Markerne, og ofte blev den ved Vintertid truffet i vældige Skarer. At Fuglens Antal er stort og stadigt voksende er ikke sært; de talrige Granbevoksninger rundt om i Skovene giver den Redepladser, de dyrkede Marker giver den Føde i Sommertiden, Bøgen for en stor Del Efteraar og Vinter; hertil kommer, at dens naturlige Fjender, de større Rovfugle, er forsvundne, og at dens Skyhed gør det umuligt at anstille nogen rationel Jagt paa den.

At tale om Tiden for Ringduens Ankomst om Foraaret kan ikke vel lade sig gøre, thi i mange Vintre forblev der Ringduer i stort Tal, og man kunde da, selv meget tidlig paa Aaret, høre deres Kurren; jeg har saaledes hørt dem kurre 20 Januar (1898) og 27 Februar s. A., samt 4 Marts (1907). Ofte begyndte Redebygningen meget tidligt; saaledes fandt jeg 6 Maj 1901 en fra Reden nedfalden, næsten flyvefærdig Unge; Æglægningen maa altsaa være foregaaet de første Dage af April. Om Eftersommeren hørtes den jævnlig kurre, saaledes har jeg hørt den 31 August, 1, 8, 16 og 18 September 1904. I September—Oktober var det almindeligt at se Flokke af Ringduer paa 10—30, dels i Skoven dels paa Marken, ofte i livlig Bevægelse fra det ene Sted til det andet. Hen paa Vinteren saas de jævnlig i store Flokke, men der var stor Forskel de enkelte Vintere, rimeligvis afhængig af, om Bøgen bar Frugt eller ej; saaledes overvintrede ingen i Vinteren 1903—04, der ellers ikke var stræng. Angaaende Flokkenes Størrelse kan jeg anføre enkelte Tal: 5 Januar 1895 saas en Flok paa 30, 26 December 1897 en paa 100, 7 Januar 1901 over 300 sammen i Haslev Orned; 9 Januar s. A. saas her Flokke paa over 100, 22 Februar ved Bregentved en Flok paa et Par Hundrede, ved Sofiendals Hestehave 3 Flokke hver paa samme Størrelse; det er altsaa ganske anselige Tal, det drejer sig om, og jeg mener endda af og til at have set endnu større Mængder samlede. De store Flokke slog sig undertiden ned i et enkelt fritstaaende Træ i Skovens Udkant, der saa fra øverst til nederst kunde være besat med Fuglene. Ogsaa har jeg af og til set vældige Flokke gaa paa Jordbunden i Skoven og søge Føde; det saa ganske mærkeligt ud; hele Skovbunden gjorde Indtryk af at være lyseblaa og levende, saa tæt gik Duerne sammen.

HULDUE (*Columba oenas*). Hulduen var ingen almindelig Fugl i Hasleveggen; den saas af og til i Skovene, og jeg har en enkelt Gang set den ved Redehul i Sofiendals Hestehave.

MURSEJLER (*Cypselus apus*). Da jeg kom til Haslev i 1894, ynglede Mursejlerne, foruden nogle Steder i Omegnen, kun et Sted i Byen i et to-etages Hus i Nærheden af Kirken, ogsaa omtrent det eneste to-etages Hus, som dengang fandtes. Fuglene holdt sig omkring Redepladserne i den øvre Del af Byen, viste sig sjældent nede i den Del af Byen, hvor mit Hus laa. Efterhaanden, som der byggedes flere Huse med to Etager rundt om

i Byen, bredte Mursejlerne sig; i 1897 gjorde de Forsøg paa at yngle paa min Nabos Hus og saas jævnlig om Sommeren nede over min Have.

Mursejleren var en af de Trækfugle, der opholdt sig kortest ved Haslev, kun godt 3 Maaneder. Den kom ikke til Ynglepladserne før ved eller efter Midten af Maj, trak i Almindelighed bort i sidste Halvdel af August. Dens Ankomst og Afrejse i nogle Aar vil ses af følgende:

F o r a a r.

1894. 23 Maj, adskillige ved Ynglepladserne.
 1896. 15 — 1 saas.
 1897. 19 — nogle ved Redepladserne.
 1899. 11 — 1 saas.
 — 15 — talrige ved Redepladserne.
 1900. 22 — 1 saas, ingen ved Redepladserne.
 1901. 12 — 1 saas.
 — 15 — enkelte ved Redepladserne.
 — 20 — vistnok fuldtallige.
 1902. 22 — endnu ingen set ved Redepladserne.
 — 24 — 2 sete.
 — 28 — i sædvanligt Tal.
 1904. 13 — nogle ved Redepladserne.

E f t e r a a r.

1895. 26 August, sidste set.
 1896. 24 September, 2 sete udenfor Haslev.
 1897. 26 August, endnu nogle faa omkring Redepladserne.
 1899. 19 — forsvundne fra Redepladserne.
 1900. 13 — endnu talrige.
 — 17 — forsvundne.
 1901. 14 — borte fra Redepladserne.
 — 27 — 1 enkelt set.
 1902. 24 — endnu mange.
 1903. 24 — stærkt aftagne i Tal, dog endnu en Del tilbage.
 — 29 — kun 1 tilbage.

ISFUGL (*Alcedo ispida*). Enkelte Aar skal den ikke have været saa sjælden i Hasleveggen i Eftersommeren, men selv har jeg kun set den en Gang, 5 November 1896, ved Bregentved.

GØG (*Cuculus canorus*). Den fandtes overalt i Skovene ved Haslev, men ikke i meget stort Tal. Den kom i første Halvdel

af Maj (i 1897 hørte jeg den allerede 30 April), og nogle saas endnu i September; 5 Oktober 1899 fik jeg en ung Fugl, skudt ved Sofiendal.

VENDEHALS (*Iynx torquilla*). I 1894 fandt jeg dens Rede med Æg ved Haslev, og i de nærmest følgende Aar hørte jeg i Yngletiden jævnlig dens Skrig i Haslev Orned derimod ikke i de senere Aar, jeg boede i Haslev. Paa Foraarsstrækket i Begyndelsen af Maj og paa Efteraarsstrækket i September saas den ikke sjældent.

MELLEMSPETTE (*Dendrocopus medius*). Kun en Gang, en Vinterdag, har jeg set Arten ved Haslev.

FLAGSPETTE (*Dendrocopus major*). Den ynglede ret almindeligt i Skovene ved Haslev; Efteraar og Vinter strejfede nogle omkring udenfor Skovene, kom ind i Haverne i Byen og saas jævnlig i Landevejstræerne.

SKOVSKADE (*Garrulus glandarius*). Som Ynglefugl var Skovskaden paa Grund af Efterstræbelser meget sparsom i Skovene ved Haslev. Derimod indfandt den sig om Efteraaret i større Tal, ikke sjældent i Flokke paa 10—20. I de Aar, da Egetræerne bar rigelig Frugt, var den almindeligst, og den saas og hørtes da rundt om i Skovene. I 1904 fandtes den i ret stort Tal i September, men endnu hyppigere var den i Efteraaret 1905, hvor den fandtes i stor Mængde overalt i Skovene, saaledes som den vistnok gjorde det over hele Sjælland. — En saadan Oversvømmelse med Skovskader hidrører selvfølgelig ikke fra de forholdsvis faa, der yngler her i Landet, men bestaar af Fugle, der kommer fra nordligere og østligere Egne, svarer altsaa til de periodiske Indvandringer af mange andre Arter f. Eks. Nøddekriger; men da det her drejer sig om en i Landet almindelig ynglende Art, lægges der kun lidt Mærke til dens Indvandring.

NØDDEKRIGE (*Nucifraga caryocatactes* var. *macrorhyncus*). Af det store Træk, som i 1900 gik over Landet, og som ogsaa strakte sig over Hasleveggen, fik jeg kun lidt at se. 23 Oktober saa jeg i Grevindeskoven ved Tureby to, der dels sad paa Jorden, dels i et Bøgetræ, ivrigt beskæftigede med at æde Bog, herunder skrigende uafbrudt; 4 December saa jeg en omtrent paa samme Sted.

SKADE (*Pica caudata*). Den var omkring ved Haslev en saa almindelig Fugl, at man kunde sige, den hørte med til Landskabet Sommer og Vinter. Den byggede i Skovenes Udkanter, holdt dog frem for alt til ved Gaarde og Huse, hvor der fandtes passende Træer til den at bygge i; mange Steder var det saaledes, at næsten hver Gaard, naar de laa spredt, havde sit Skadepar. Det at Skaden saaledes fik Lev til at bygge uforstyrret som Husflugt overalt — jeg har i hvert Tilfælde det Indtryk, at den aldrig blev forfulgt, — tyder paa, at den Fortræd, som den siges at kunne gøre, ikke er saa overmaade stor; gik det i synderlig Grad ud over Fjerkræets Unger, vilde den vel næppe blive taalt som Husfælle. I Vintertiden strejfede Skaden om paa Marker og langs Veje, saas undertiden sammen med andre Kragefugle; oftest var de i mindre Selskaber, men kunde ogsaa træffes i Flokke; jeg har en enkelt Gang talt 14 sammen, og det forekommer mig, at jeg undertiden har set endnu flere paa en Gang. I Slutningen af Februar begyndte de at leve parvis, og i første Halvdel af Marts fandtes de parrede overalt ved Redepladserne.

ALLIKE (*Corvus monedula*). Alliken var en almindelig Fugl Aaret rundt. Den ynglede i ret stort Tal, dels i hule Træer f. Eks. i Skovene ved Bregentved, dels paa Bygninger, saaledes ved Turebyholm. I Juni og Juli strejfede de omkring i Eggen familievis og viste sig da ogsaa i selve Haslev By, kom jævnlig over min Bolig og slog sig af og til ned i Haven. Fra hen i September hele Vinteren igennem viste der sig større og mindre Flokke rundt om paa Markerne, velsagtens Fugle, der nordfra søgte hertil. Flokkene holdt sig ofte for sig selv, færdedes dog ogsaa sammen med andre Arter f. Eks. Stære og Raager. De søgte i Frostvejr ind omkring Bøndergaardene, flokkedes ved Sædstakkene, i hvilke de ofte borede store Huller. Flokkene holdt sig til hen i Marts. — Egentligt Træk af Alliker saas sjældnere, dog har jeg nogle Gange set Flokke trække over højt i Luften.

RAAGE (*Corvus frugilegus*). Raagen var en almindelig Ynglefugl i Hasleveggen, og store Kolonier fandtes rundt om, saaledes ved Bregentved, Troelstrup og Terslev, foruden adskillige Steder længere borte. Tallet af ynglende Fugle syntes at tage til i de Aar, jeg var i Haslev, tiltrods for at der blev dræbt Masser af

de netop flyvefærdige Unger. Naar Ungerne var udføjne, saa man Fuglene i Smaaselskaber omkring paa Marken, og i September—Oktober flokkedes her vældige Skarer ofte sammen med Stære og Alliker; Marken kunde paa den Tid næsten være sort af dem, og deres Tal maatte regnes i Tusender. I November tog Tallet af, og i de egentlige Vintermaaneder saas de i Almindelighed kun sparsomt, dog i adskillige Aar i større Flokke. Nedenstaaende Optegnelse fra Aaret 1900 kan give en lille Forestilling om Raagernes Forekomst Aaret rundt:

1—7 Januar, enkelte.

9 Februar, 2 saas, efterat der i længere Tid ingen var set.

23 — nogle paa Marken.

26 — første Gang i Flok paa Marken.

12 Marts, mange paa Marken; efter Midten af Maaneden i fuldt Tal.

16 April, paa Markerne ved Bregentved i Masse.

5 Oktober, overalt paa Marken i denne Tid vældige Flokke, undertiden blandede med Flokke af Stær og Allike.

11 — Flokke paa Marken.

19 — ses og høres overalt.

29 — talrige paa Marken.

8 December, nogle paa Marken.

22 — Flokke ses ofte paa Markerne.

KRAGE (*Corvus cornix*). Hvis Kragen havde Fred, vilde den utvivlsomt være en almindelig Ynglefugl i Hasleveggen, men den blev forfulgt overalt ved Redepladserne, saa det var forholdsvis sjældent, at et Par fik Ro til at yngle. Om Foraaret blev der skudt Krager i Mængde bl. a. for Hornugle, men helt at fordrive den som Ynglefugl fra Skovene lykkedes ikke. Den har jo et daarligt Ord paa sig som Røver af Æg og Unger af vilde og tamme Fugle; mange Steder, navnlig i Skovenes Nærhed, saa man ved Hønsegaardene en død Krage ophængt paa en Stang som Skræmbillede for andre; med al Respekt for Fuglenes, ikke mindst Kragens, Aandsevner, tror jeg nu, at man i dette Tilfælde tillægger den lovlig stor Forstaaelse af Menneskenes Tankegang; Hensigten med den ophængte Krage er øjensynlig den samme, som naar i gamle Dage Galgen blev anbragt paa et højtliggende Sted med Forbryderne dinglende, vidt synlige til Skræk og Advarsel.

I Sommertiden saa man mindst til Kragerne; hen i Juni begyndte de at færdes rundt om med deres Unger ogsaa midt inde i Byen. I September forekom de i stort Tal paa Markerne, og fra nu af Efteraaret og Vinteren igennem kunde de ses her i Mængde, i Flokke paa 100 eller mere. Om Vinteren, særlig naar det var Frost og Sne, færdedes de ofte paa Landevejene og omkring ved Gaardene. Paa en Mark udenfor Byen, som jeg jævnlig passerede, blev alt Affald fra Svineslagteriet kørt hen og anbragt i en Kule, hvorover der dækkedes Jord; her kunde Kragerne sidde i tætte Flokke, Side om Side, ivrigt beskæftigede med at grave sig ned til den lækre Føde; hen i April aftog Tallet.

De Krager, der fandtes om Vinteren, var sikkert kun for en meget ringe Del Fugle, der hørte hjemme her i Landet; utvivlsomt var det Krager fra nordligere og østligere Egne, hvem vort Land byder et passende Vinteropholdssted.

Egentligt Træk af Krager saas ikke ofte over Haslev; Egnen laa øjensynligt ikke rigtig i Kragerens Trækrute. Men det kunde hændes enkelte klare For- eller Efteraarsdage, at Krager trak over i større Tal. 1 April 1901 var det let overtrukket, mildt, Vinden S. V.; hele Formiddagen trak spredte Selskaber over mod N. 8 Oktober 1899 havde det om Natten været ret stærk Frost; Dagen var klar og stille; om Morgenen og Formiddagen omtrent til Kl. 12 var der et stort Træk af Krager, der enkeltvis, ikke særlig højt, fløj over i sydlig Retning.

RAVN (*Corvus corax*). Ravnens saas kun sparsomt ved Haslev, blev truffet enkelte Gange i Vintermaanederne i et Tal af 1—3. Hyppigst saa jeg den i Efteraaret 1896, da nogle viste sig forskellige Steder i Egnen; paa den under Krageren omtalte Mark, hvor Slagteriaffaldet blev kørt hen, saa jeg 27 og 29 November 1896 3 Ravne sammen med Krager, Raager og Skader.

RØDRYGGET TORNSKADE (*Lanius collyrio*). Den var almindelig overalt i Hasleveggen, hvor der var passende Ynglepladser for den, i Udkanten af Skove, i Krat og i Hække langs Vejene, af hvilke der fandtes adskillige omkring de store Gaardes Marker; gik der saa tilmed en Telefon- eller Telegrafledning langs Vejen, havde Fuglen en af de Siddepladser, som den mest yndede. Da Sanatoriet ved Haslev var bleven bygget i en Udkant af Haslev Orned, havde jeg rig Lejlighed til at iagttage

den; den maa vel have mærket, at her var fuldstændig Fred, og blev saa tam, at man kunde gaa lige forbi den, uden at den rørte sig. — Antallet var meget forskelligt i de forskellige Aar; i 1901 syntes den overalt at have været ualmindelig hyppig.

Om dens Ankomst har jeg nedenstaaende Optegnelser:

1894.	14	Maj,	en	Han	saas.
—	22	—	saas	almindelig.	
1895.	21	—	første	Gang	set.
1897.	25	—	adskillige.		
1898.	17	—	2	set	paa forskellige Steder.
1899.	16	—	1	ved	Tureby.
1900.	15	—	1	set.	
1901.	17	—	Han	og	Hun.
1902.	25	—	endnu	ingen	set.
—	28	—	1	Han.	
1904.	13	—	2	Hanner.	

STOR TORNSKADE (*Lanius excubitor*). Hver Vinter saas nogle Stykker, enkeltvis eller 2 sammen, rundt om i Eggen, i Skove eller ved Landeveje. Hvor en holdt til, syntes den at blive i Ro i lang Tid. Det var i Maanederne Oktober—April, Fuglene iagttoges; kun en Gang har jeg set en ved Sommertid, 10 August 1907, paa en Mark N. for Haslev.

SILKEHALE (*Ampelis garrula*). I de Aar, jeg var i Haslev, har jeg kun Optegnelser om den fra 1901, da der i Februar fandtes adskillige, ogsaa i Haver inde i Haslev.

BYSVALE (*Hirundo urbica*). Bysvalen var en almindelig Ynglefugl i Haslev By og paa Omegnens større Bygninger. I og over Byen saas den stadig Sommeren igennem; paa Stationsbygningen havde den talrige Reder.

Ankomst.

1894.	7	Maj,	2	ved	Rede	paa	Nabohuset.
1895.	6	—	den	første	set.		
1897.	30	April,	den	første	set.		
1898.	9	Maj,	nogle.				
—	17	—	i	større	Tal.		
1900.	8	—	2	flyvende	over	min	Have.
—	22	—	ankomne	til	Redepladserne.		

1901. 7 Maj, 1 set ved Bregentved sammen med Forstuesvaler.
 — 12 — 1 ved Redepladserne.
 — 15 — kun enkelte ved Redepladserne.
 1902. 16 — den første set.
 — 22 — kun faa.
 — 28 — i sædvanligt Tal ved Redepladserne.
 1903. 2 — 1 saas ved Tureby.
 1904. 5 — 2 saas.

Afrejse.

1895. 8 September, endnu Unger i en Rede.
 1896. 20 — over min Have i ret stort Tal.
 — 21 — nogle flyvende over Haven.
 — 27 — en enkelt.
 1897. 26 August, i Mængde paa Telefontraade over min Have.
 — 17 September, kun en enkelt saas.
 — 30 — 1 saas over Haven.
 1899. 8 — nogle i Haven.
 — 22 — endnu 1.
 — 30 — den sidste.
 1900. 10 — mange.
 — 13 — stærkt aftagne.
 — 15 — de fleste borte.
 — 28 — endnu nogle.
 — 30 — den sidste.
 1901. 5 — en Del paa Tagene og Telefontraadene.
 — 18 — nogle saas.
 — 24 — endnu 2.
 1902. 16 — nogle ved Tureby.
 — 7 Oktober, en blandt en Del Forstuesvaler ved Tureby.
 1903. 2 September, samler sig i Flokke.

DIGESVALE (*Hirundo riparia*). Ynglede almindeligt i Hasleveggen. Der var i dens Ankomsttider ret store Svingninger, som det vil ses af følgende:

1895. 5 Maj, 1 saas.
 1897. 3 — adskillige saas ved Yngleplads.
 1898. 2 — 1 saas.
 — 7 — 4 ved Yngleplads.
 1899. 11 — 1 Flok.
 1900. 6 — 1 saas.

1900. 22 Maj, første Gang i større Tal.
 1901. 4 — endnu ingen ved Redepladserne.
 — 7 — en enkelt saas sammen med Forstuesvaler.
 1902. 8 — mange saas ved Gisselfeld.

FORSTUESVALE (*Hirundo rustica*). I Sommertiden var Forstuesvalen en af de Fugle, der saas hyppigst i Hasleveggen, og Tallet af ynglende Fugle var ogsaa stort.

Sidst i April kom de første men kun i ringe Mængde, og der kunde forløbe adskillig Tid, fra den første blev set, og til der viste sig et større Antal. Fuldtallige var de i hvert Tilfælde ikke før midt i Maj eller senere, men Ankomsttiderne var langt fra ens i de forskellige Aar. Hvor stor Forskellen kunde være ses bedst ved Sammenligning af 2 Aar, der ganske vist ogsaa udgør de yderste i Rækken: 1897 saas 26 April 4, 27 April og følgende Dag adskillige, 30 April talrige og 3 Maj Mængder, medens jeg i 1902 saa de første 8 Maj og første Gang saa en Flok 16 Maj. — Jeg har en Del Optegnelser fra de enkelte Aar om, naar Svalen første Gang blev set, men det kan ikke nægtes, at hvor tidligt dette Tidspunkt falder for en Del er afhængigt af, om jeg paa den Tid havde Lejlighed til at besøge Søer og Moser, hvor Arten ofte holder til i den første Tid efter Ankomsten.

Disse første Ankomsttider er følgende:

1894. 29 April, 1 ved Haslev.
 1895. 26 — 1 saas.
 — 1 Maj, adskillige ved Bregentved.
 1896. 28 April, 1 saas.
 1897. 26 — 4 saas.
 — 27 — adskillige, ligeledes de følgende Dage.
 — 30 — talrige.
 — 3 Maj, i Mængde.
 1898. 2 — 3—4.
 — 3 — 10—12.
 — 9 — endnu kun i ringe Tal.
 1899. 30 April, Flokke ved Søtorup og Nielstrup Søer.
 1900. 28 — en Flok paa ca. 20 ved Søtorup Sø.
 — 5 Maj, i den forløbne Uge af og til set en enkelt.
 1901. 24 April, 1 siddende paa en Telegraftraad.
 — 29 — 1 set.
 — 1 Maj, 1 set.

1901. 2 Maj, enkelte.
 — 4 — kun enkelte.
 — 7 — første Gang i Flok.
 1902. 8 — mange ved Gisselfeld.
 — 16 — første Gang i Flok i Haslev.
 1904. 16 April, 2 fløj over min Have.
 — 24 — 2 ved Yngleplads, ellers ingen.
 — 3 Maj, i Flok ved Gadekæret i Haslev, ellers ingen.
 — 7 — nogle ses rundt om, men ikke mange.

Ved Begyndelsen af September fandtes Forstuesvalerne i Mængde; inde i Haslev kunde de ses om Morgen i hundredevis paa høje Hustage; om Dagen fløj de omkring og hvilede sig ofte paa Telefontraade; en saadan gik over min Gaard og Have, og her havde jeg rig Lejlighed til at iagttage, hvorledes deres Antal efterhaanden tog af; dette skete oftest lidt efter lidt, men undertiden, naar der i September indtraadte Nattefrost, med et Slag, saa at kun ganske faa blev tilbage. I Slutningen af September og den første halve Snes Dage af Oktober kunde endnu i adskillige Aar ses Flokke, men saa tog Tallet rask af, og omkring Midten af Oktober var der kun faa tilbage; de seneste Tidspunkter, paa hvilke jeg saa Forstuesvaler i Haslev, var 19 og 20 Oktober.

SPETMEJSE (*Sitta europæa*). Den ynglede almindeligt omkring Haslev og saas i ret stort Tal baade Sommer og Vinter.

HEDELÆRKE (*Alda arborea*). Med Sikkerhed har jeg kun set den en Gang ved Haslev, 24 Oktober 1897, da jeg paa en Eng ved Udkanten af Haslev Orned i længere Tid iagttog en paa ganske nært Hold.

LÆRKE (*Alda arvensis*). I Hasleveggen var vel Lærken ligesaa hyppig Ynglefugl som de fleste andre Steder i Landet; da de dyrkede Marker, hvor Lærken fortrinsvis bygger, indtog en saa langt overvejende Plads imod Skove, Søer og bebygget Jord, tager man næppe Fejl i ogsaa i Hasleveggen at regne Lærken som den almindeligste Ynglefugl.

Men var den hyppig i Yngletiden, var den det i endnu mere udpræget Grad i Træktiderne. Hasleveggen ligger, som vel den største Del af Danmark, paa Lærkernes Trækvej, og det kendtes ogsaa tydeligt nok. Nu er det naturligtvis ikke altid let at af-

gøre, naar det drejer sig om Fugle, hvoraf nogle overvintrer, om de Flokke, man ser tidlig paa Aaret, er overvintrende Fugle eller nyankomne, men naar man tidlig paa Aaret ser Lærker paa Steder, hvor man stadig færdes, og hvor der tidligere ingen har været, saa har man Lov at antage dem for trækkende Fugle. — Det var just ikke Foraar, fordi Lærken begyndte at vise sig; allerede sidst i Januar kunde man adskillige Aar se større og mindre Flokke; i 1899 hørte jeg den endog synge paa flere Steder 10 Januar, det tidligste Tidspunkt, jeg overhovedet har hørt den. Men det var dog ikke før i Februar, at Lærker viste sig i større Tal, i høj Grad afhængigt af, om det var Frost og Sne eller mildt Vejr. Fra lidt hen i Maaneden kunde man se dem paa Marken enkeltvis, i Smaaflokke eller i spredte større Mængder. Paa en smuk, klar Dag midt i Februar kunde Markerne vrimle af Lærker, medens Smaaflokke fløj over. At det var Fugle, som var paa Træk, kunde ses baade af deres store Antal og af, at de atter kunde forsvinde, saa at næsten ingen blev tilbage. Hvorledes Lærkernes Ankomst og Foraarstræk viste sig for mig i Aarenes Løb, vil ses af efterfølgende Optegnelser:

1896. 30 Januar, nogle ved Tureby.
 — 10 Februar, nogle sang, flere fløj over.
1897. 16 — 1 fløj over.
 — 19 — 7 fløj over.
 — 22 — sang.
1898. 14 — nogle sang.
 — 15-16 — flokkevis paa Marken, enkeltvis trækkende over.
 — 27 — mange paa Marken.
1899. 10 Januar, sang flere Steder.
 — 10 Februar, mange spredt paa Marken.
1900. 7 Januar, en Flok paa 40 paa Marken ved Haslev (overvintrende).
 — 16 — andetsteds en Flok paa 15.
 — 21 Februar, sang.
 — 25 — mange sang.
1901. 28 — 1 paa Marken.
 — 3 Marts, mange paa Marken.
 — 4 — en Del sang.
 — 8 — nu i stor Mængde overalt.

1902. 11 Februar, en Flok paa 8 paa Marken.
 — 28 — nogle sang, nogle trak over.
1903. 2 — mange sang paa Marken.
1904. 1 — nogle paa Marken.
 — 14 — sang om Morgenen; saas overalt paa Markerne; en Del flyvende lavt over.
 — 25 — ses næsten ikke.
 — 2-8 Marts, ses kun yderst sjældent.
 — 11 — nogle.
 — 20 — vistnok fuldtallige.
1905. 1 Februar, nogle Smaaflokke; derefter daglig enkelte og Smaaflokke paa Markerne; nogle trækende over.
 — 17 — i Mængde.
 — 18 — overalt paa Markerne, enkelte syngende.
1907. 28 Januar, en lille Flok paa en halv Snes paa Marken.
 — 19 Februar, nogle flyvende over Marken.
 — 25 — enkelte set, sang.
 — 28 — ikke mange.
 — 4 — nogle paa Marken, sang.

I Sommertiden saas og hørtes Lærken overalt; skønt min Bolig laa midt inde i Haslev By, havde jeg ofte Lærker syngende lige over mig. Naar Lærken syngende stiger i Vejret ude paa Marken, bevæger den sig, som bekendt, lodret eller i Skruelinier opad, men har den naaet den fulde Højde, hvortil den vil stige, flyver den ofte syngende i meget store Kredse og kommer derved ind over bebyggede Steder.

I sidste Halvdel af August og første Halvdel af September saa man kun faa; formodentlig er paa den Tid de fleste af de Lærker, som yngler hos os, draget sydpaa. Efter Midten af September begyndte det store Træk fra Nord og Øst, i Dagene fra 16de til 26de. Smaaflokke saas og hørtes da jævnlig flyvende over, let kendelige for Øret ved den ejendommelige Sammenholdslyd, som er forskellig fra Lyden paa Foraarsstrækket. Samtidig fyldtes Markerne med Lærker, saa man kunde jage Fuglene op i Hundreder ved at gaa hen over en Stubmark; naar Lærkerne fløj op, kunde man se, hvorledes de stadig tog Retning mod Syd, selv om de kun fløj et kort Stykke. I første Halvdel af Oktober vedblev Trækket, og Lærker fandtes stadig i

Massevis paa Marken; i Maanedens sidste Halvdel tog Tallet af, men der var dog stadig mange, og nogle trak over. I November formindskedes Antallet; dog kunde der endnu træffes Flokke, omend oftest af beskeden Størrelse, og enkelte trak stadig over. I December var Trækket forbi, men i nogle Aar holdt der sig ikke helt smaa Flokke, trodsende Mørke og Kulde. Nedenstaaende Optegnelser skal give en lille Forestilling om Lærkernes Forekomst om Efteraaret:

1895. 16 September, talrig paa Marken, nogle sang.
 — 6 Oktober, mange trak over.
1896. 19 September, talrige paa Marken.
 — 20 — adskillige fløj over Haslev.
 — 21 — Masser flokkevis paa Marken.
 — 26 — stadig Masser.
 — 9 Oktober, en Del trak over.
 — 12-17 — nogle trak over.
 — 27 — talrige paa Marken.
1897. 26 September, massevis paa Marken.
 — 9 November, ved Tureby overalt Lærker paa Marken.
 — 20 — nogle paa Marken.
 — 26 December, 1 set.
1898. 6 November, (jeg var bortrejst i Oktober) adskillige fløj syngende over Haslev.
 — 20 — en Flok paa Marken, nogle syngende.
1899. 17 September, nogle fløj syngende over Byen.
 — 21 — i Masse paa Marken.
 — 29 — paa Marken i Mængde.
 — 5 Oktober, nogle fløj over mod Syd (jeg var bortrejst til hen i November).
 — 7 December, en Flok paa 30.
 — 14 — en Flok paa 40.
1900. 24 September, trak over mod S.; paa Marken saas mindre Flokke, bevægende sig mod S.
 — 30 — mange paa Marken, en Del fløj over mod S.
 — 3 Oktober, ses jævnlig trækkende over mod S.
 — 13 — i Mængde paa Marken.
 — 19 — aftagende, dog adskillige paa Markerne.
 — 22 — nogle i Flok.
 — 31 — en enkelt.

1900. 6 November, en Flok paa 15.
 — 17 — nogle paa Marken, en trak over Haven.
1902. 16 September, kun faa paa Marken.
 — 24 — nogle trak over.
 — 30 — nogle paa Marken, nogle trak over.
 — 7 Oktober, en Del paa Marken, nogle syngende.
 — 9 — trækkende over.
 — 22 — nogle sang paa Marken.
 — 24, 25, 28 — trak over.
 — 2 November, mange paa Marken.
 — 13 — trak over Haven.
 — 22 — nogle paa Marken.
 — 7 December, en Flok paa henved 30 paa Marken.
1903. 20 September, trak over.
 — Sidst i September stadig større og mindre Flokke paa Markerne.
 — 11 Oktober, nogle trak over.
 — 19 — talrige paa Marken.
 — 20 — talrige fløj lavt over mod S. i Flokke paa over 100.
 — 30 — en Flok trak lavt over.
1904. 18 September, trak over om Morgenen.

TOPLÆRKE (*Alda cristata*). Toplærken var en af de første Fugle, jeg overhovedet lærte at kende; i min Fødeby, Horsens, løb den i Snevintere stadig omkring paa Gaderne allerede i Begyndelsen af 70-erne; men den fandtes dog vist dengang langtfra i saa stort Tal som nu; naar jeg i de senere Aar har været i Jylland, har det slaæet mig, hvor overordentlig hyppig den er; paa Fyen er den nu ikke sjælden, men dog langtfra nogen talrig Fugl; som bekendt er den i den sidste halve Snes Aar naet over til Sjælland og kan nu stadig iagttages ved København. Til Sydsjælland var den ikke naet i de Aar, jeg boede der; saameget jeg end færdedes paa Landevejene, saa jeg den kun en Gang, 12 April 1897, da en løb paa Landevejen lige udenfor Haslev By; den var meget frygtløs, saa man kunde komme den paa faa Skridt nær.

BJERGLÆRKE (*Alda alpestris*). Jeg traf den kun en Gang, 16 Januar 1900, da jeg saa en gaa paa Landevejen lige udenfor Haslev By.

STÆR (*Sturnus vulgaris*). Hvilket Nummer i Rækken Stæren faar, naar man skal tale om de forskellige Fuglearters Hyp-pighed i Hasleveggen, tør jeg ikke sige, men at den er oppe paa en af de allerforreste Pladser er sikkert, og det er ikke saa underligt. Den ynglede, som den vel altid har gjort, i stort Tal i hule Træer i Skovene, men i høj Grad drog den ogsaa Nytte af Menneskenes Boliger, ynglede i Mængde ind under Tagene; naar dertil kommer, at Stærekasser overalt i Hasleveggen som andetsteds i Landet opsattes i Mængde — i Bregentvedskovene blev et Foraars opsat 1500 — saa forstaar man let Stærens høje Antal. Om dens Nytte og Skade er jo nu Meningerne stærkt delte; det var for en Del som Udrydder af Oldenborrer, at den i sin Tid blev fredet og værnet om; nu, da Oldenborreplagen er borte, ser Folk mere paa den Skade, den kan foraarsage paa Kirsebær og anden Frugt, og ønsker saa inderligt, de var vel af med Stærene igen. Men en Ting er sikkert; Stæren er en munter og fornøjelig Fugl og fylder godt i det danske Land-skab.

Sammen med Lærken hørte Stæren til de allerførste Foraars-bebudere; jeg holdt altid paa, at den skulde vise sig omkring den 10 Februar, hvad ganske vist ikke altid slog til; undertiden kom den før, undertiden senere; allerede i Januar kunde enkelte vise sig. Havde nu de første Stære vist sig lidt hen i Februar, saa kom de i milde Vintre — som den langt overvejende Del var af dem, jeg tilbragte i Haslev — lidt efter Midten af Februar ind til Byen, tog Kasserne i Besiddelse og lod Stemmen høre. De tog saa til efterhaanden i Antal og var i Almindelighed først fuldtallige omkring Midten af Marts. Der var den Forskel paa Stærens og forskellige andre Arters, f. Eks. Lærkens, Trækforhold, at der øjensynlig ikke gik noget videre Træk af Stære over Hasleveggen. De Stære, man saa tidlig paa Foraaret, var dem, der hørte til; var de komne, saa blev de; der var ikke som hos Lærkerne nogen Kommen og Forsvinden. Af mine Optegnelser om Stærens Ankomst om Foraaret gives nedenstaa-ende et Uddrag:

1894. Har været almindelig siden Begyndelsen af Februar.
 1895. Hele Februar og 1—8 Marts var det streng Vinter.
 — 8 Marts, inde i Byen i større Tal.
 — 13 — tiltager i Antal, ses hyppigt i mindre Flokke.

1896. 5 Februar, den første saas.
 — 14 — en Flok paa 10 ved Førsløv.
 — 18 — synger flere Steder.
1897. 12 — 1 fløj over Haslev.
 — 13 — nogle ved Tureby.
 — 19 — adskillige syngende ved Kasserne.
 — 24 — overalt i Byen.
1898. 14 Januar, 2 udenfor Haslev.
 — 3 Februar, 1 set.
 — 14 — syngende rundt om i Byen.
 — 16 — almindelig.
1899. 11 — ved Husene i Haslev.
 — 13 — hyppigere, en Del paa Husene.
1900. 9 — 2 i Byen.
 — 25 — 6 saas. Der kom i Slutningen af Februar og en stor Del af Marts stræng Frost, saa at Stærerne i første Uge af Marts kun saas sparsomt, derpaa i Flokke paa Markerne; 18 Marts syntes de fuldtallige ved Kasserne.
1901. 22 Februar, 1 udenfor Haslev.
 — 27 — 2 paa Marken.
 — 1 Marts, nogle faa i Byen.
 — 4 — første.
 — 8 — næsten fuldtallige.
1902. 6 Februar, 1 set.
 — 27 — 2 set (Frost i hele Februar).
 — 1 Marts, nogle faa i Byen.
 — 6 — tiltagende men langt fra fuldtallige.
 — 13 — nu hyppigere ved Husene, flokkevis paa Marken.
1903. 27 Januar, 1 paa Marken.
 — 1 Februar, 1 paa Marken.
 — 12 — i Smaaflokke i Byen.
 — 18 — i Byen i ret stort Tal.
 — 22 — i ret store Flokke overalt.
 — 7 Marts, vistnok fuldtallige.
1904. 8 Februar, 2, de følgende Dage enkelte.
 — I Slutningen af Februar og første Uge af Marts var det Frost; Stærerne saas næsten ikke.
 — 11 Marts, i Byen ved Kasserne, men kun i mindre Tal.

1904. 15 Marts, tiltagende.
 — 20 — vistnok fuldtallige.
1905. 10 Februar, den første fløj over.
 — 15 — nogle paa Marken, en halv Snes i Byen.
 — 19 — i ret stort Tal i Byen, syngende ved Kasserne.
 — 8 Marts, skønt det ikke har været Frost, er der ikke
 kommen flere end i Februar.
 — 12 — tiltagende.
 — 14 — tiltagende, men ikke i fuldt Tal.
1907. 19 Februar, første saas.
 — 25 — enkeltvis hist og her.
 — 4 Marts, ses ved Kasserne, men ikke mange.
 — 7 — tager til, men er ikke fuldtallige.

Naar Ungerne var udføjne i Begyndelsen af Juni, strejfede Familien i denne Maaned omkring, søgte for en Del til Kirsebærtræerne; men saa kom der i Juli og en Del af August et dunkelt Punkt i Stærens Liv, som jeg i hvert Tilfælde aldrig er bleven klar over. Det er det gamle Spørgsmaal: Hvor er Stærerne henne midtsommers. Ikke saaledes at forstaa, at man paa den Tid ikke saa Stære rundt om i ikke saa ringe Tal, men det var dog saa forsvindende mod, hvad det var før og senere, saa noget gaadefuldt bliver der herved.

I Slutningen af August eller Begyndelsen af September kom Stærerne igen ind til Haslev og i det hele til deres Redepladser rundt om, sad om Morgenen paa Husene og sang og tilbragte Dagen omkring paa Markerne. I Løbet af September steg Tallet; henimod Maanedens Slutning saa man overalt paa Markerne Flokke paa Hundreder maaske Tusender, ofte i Selskab med Raager og Alliker. Natteleje søgte Stæren fra en vid Omkreds ved Sødragene ved Bregentved og Gisselfeld, overnattede her i Rørene; herhen saa man henimod Skumringen Flokkene drage rundt omfra for saa at samles i Skarer, hvis Tal ikke var saa nemt at beregne; jeg har en Optegnelse om, at der var henimod 20,000 en Aften. De foretog saa her i store Flokke deres Flyveøvelser for sluttelig at slaa sig til Ro i Rørene langs Søbredderne for Natten.

Allerede i Begyndelsen af Oktober begyndte Antallet at tage af, men dog saaledes, at der stadig var Mængder, baade syngende ved Kasserne og omkring paa Markerne. Ved Midten af Oktober

var der for det meste endnu en anselig Styrke tilbage, men i Dagene fra 15—20 Oktober forsvandt disse ogsaa, og hvad der var tilbage i sidste Trediedel af Oktober, var kun Efternølere, selv om man godt kunde se en ikke saa helt lille Flok. Endnu i Begyndelsen af November kunde ses enkelte og Smaaflokke; det seneste Tidspunkt, paa hvilket jeg har set Stære, var 15 November (1898), da en Flok paa 10 fløj over Haslev. Overvintrende traf jeg aldrig nogen i Hasleveggen; men December bliver den eneste Maaned, i hvilken jeg ikke saa Stære der. Om Stærenes Forekomst om Efteraaret gives nedenstaaende et lille Uddrag af min Dagbog:

1895. 2 Oktober, tager snarere til end af.
 — 8 — tager af i Tal.
1896. 8 September, første Gang ved Kasserne.
 — 11 — talrige ved Kasserne.
 — 27 — stadig talrige.
 — 9 Oktober, 10 paa mit Hus.
 — 12-17 — aftagne stærkt i Tal, ingen syngende mere.
 — 21 — en Flok paa henved 100.
 — 26 — 3 paa Marken.
 — 2 November, 4 fløj over Haslev.
 — 4 — 1 i min Have, øjensynlig med et beskadiget Ben.
1897. 30 August, første Gang 2 syngende ved Kasserne.
 — 31 — om Morgenen talrige inde i Byen.
 — 4 September, ses nu overalt.
 — 26 — i Massevis paa Marken og i Byen.
 — 6 Oktober, begynder at tage af.
 — 10 — endnu en Del.
 — 15 — endnu nogle.
 — 22 — i Løbet af sidste Uge er alle fuldstændig forsvundne.
1898. 6 September, syngende ved Kasserne inde i Byen.
 — 12 Oktober, vældige Flokke paa Marken (jeg var bortrejst fra 15 Oktober Maanedens ud).
 — 15 November, en Flok paa henved 10 fløj over Haslev.
1899. 28 August, første Gang ved Kasserne paa mit Hus.
 — 22 September, findes overalt, men intetsteds i Flokke, langt sparsommere end i tidligere Aar.

1899. 29 September, begyndte at flokkes (jeg var bortrejst i Oktbr.)
1900. 8 — første Gang Stære i Byen.
- 30 — mange syngende i Byen, flokkevis paa Markerne.
- 13 Oktober, store Flokke.
- 19 — meget stærkt aftagne, endnu nogle syngende.
- 20 — endnu enkelte.
- 22 — ingen.
- 30 — 2 ved en Landsby Ø. for Haslev.
1901. 2 September, enkelte i Byen.
- 29 — store Flokke paa Marken (jeg var borte i Oktober).
1902. 6 — en syngende paa mit Hus.
- 17 — endnu temmelig faa.
- 22 — viser sig kun sparsomt.
- 25 — stor Flok.
- 26 — ved Søtorup Sø om Aftenen vældige Flokke syngende i Træerne, svingende udover Markerne og samlende sig i tætte Masser, da en mindre Rovfugl nærmede sig.
- 13 Oktober, endnu i Flokke, syngende om Morgenens, men aftagende i Tal.
- 20 — ret faatallig.
- 22 — enkelte.
- 24 — en Flok paa 100 paa Marken.
- 25 — faa.
- 3 November, en Flok paa 6.
1903. 2 September, første Gang syngende ved Husene.
- 9 Oktober, endnu talrige.
- 17 — endnu talrige paa Marken og syngende ved mit Hus.
- 18 — i tusendvis ved Hvilepladserne ved Søerne.
- 20 — syngende om Morgenens, men ikke mange paa Markerne om Dagen.
- 26 — endnu i mindre Flokke, syngende paa Tagene og spisende af Hyldebærrene.
- 30 — nu borte.
1904. 4 September, flokkevis paa Husene i Haslev.
1906. 3 — sang paa mit Hus om Morgenens.
1907. 5 — en enkelt ved en Kasse.

GÆRDESMUTTE (*Troglodytes parvulus*). Den ynglede ved Haslev, men ikke i meget stort Tal; ogsaa om Vinteren var den almindelig.

TRÆLØBER (*Certhia familiaris*). Træløberen er jo en Fugl, der ikke gør sig meget bemærket. Den var hyppig i Skovene ved Haslev baade Sommer og Vinter og ynglede ret almindelig.

VANDSTÆR (*Cinclus aquaticus*). Paa de Steder, hvor jeg færdedes til Dagligbrug, var der ingen gunstige Pladser for Vandstæren; jeg saa den en Gang flygtigt ved en Bæk ved Gisselfeld.

JERNSPURV (*Accentor modularis*). Der er noget meget skjult ved Jernspurvens Færd, og selv paa Egne, hvor den er hyppig nok, gør den sig kun lidet bemærket; den holder ikke meget af at vise sig. Sidder den og synger i Toppen af en ung Bøg, og man nærmer sig, flyver den skyndsomst ned og gemmer sig mellem Grenene, og om Vinteren holder den ikke af at komme for langt bort fra den beskyttende Hæk. Den ynglede ret almindelig i Skovene ved Haslev, men dens Forekomst baade ynglende og som Trækfugl syntes at veksle en Del. Efteraar og Vinter saas jævnlig enkelte, undertiden talrige; i Efteraaret 1902 fandtes den i stor Mængde paa en Mark udenfor Haslev, hvor den holdt til i Roer, Kaal og andre Planter. Den 22 September saa jeg 2 her, 30 September var den talrig, 1 Oktober saas en Del, og endnu 5 December var der nogle.

MUSVIT (*Parus major*). Skovene i Hasleveggen vilde om Vinteren være endnu mere døde og fugletomme, end de er, hvis ikke Musviten fandtes; man kunde gaa halve Timer igennem Skovene uden at se synderlig andet af Fugle end Mejsler og hyppigst af dem Musvitten. Overhovedet er den vel en af de Fugle, som hyppigst ses, og den lader sig ogsaa villig se, ivrig, uforfærdet og tillidsfuld, som den er. Den ynglede almindelig i Hasleveggen i naturlige Træhuller og i ophængte Redekasser. Hvor hyppig den var i Yngletiden, kan man danne sig en Forestilling om, ved at jeg 1 Maj 1901 i Løbet af et Par Timer i Haslev Orned saa mindst 10 Par. Fra hen i Juni strejfede de gamle allevegne omkring med Ungeflokkene, var i denne og de følgende Maaneder hyppige i Haverne inde i Byen. Senere hen paa Aaret drog de mest rundt i Skovene i Flok med andre Mejsler, Bogfinker, Kvækere, Fuglekonger o. a. I Frostvej søgte

de i stort Tal ind til Haslev By, var flittige Gæster ved Fodringspladserne.

Musvitten er en af de første Foraarsbebudere, forsaavidt som kun faa Arter lader Sangen høre tidligere. Den hørtes synge første Gang:

1896.	4	Februar.
1897.	12	—
1898.	25	Januar.
1899.	12	Februar.
1900.	25	—
1904.	5	—
1905.	8	—
1907.	23	—

BLAAMEJSE (*Parus coeruleus*). Blaamejsen var en almindelig Fugl omkring ved Haslev omend langt mindre talrig end Musviten. 1 Maj 1901 saa jeg paa en Tur i Haslev Orned 10 Par Musviter og et Par Blaamejser, hvilket vistnok omtrentlig angiver deres indbyrdes Forhold. Den byggede rundtom i Skovene, har ogsaa ynglet i en Kasse i min Have. Om Vinteren saa man den i Skoven i Flok med andre Mejser; den kom ogsaa til Fodringspladsen i min Have.

SORTMEJSE (*Parus ater*). Det var kun ret sjældent, Sortmejsen saas ved Haslev, nogle enkelte Gange Vinter og Foraar; jeg har ogsaa en Gang set den ynglende i Haslev Orned i en Granplantning, hvor den havde sin Rede i et Hul i Jorden.

SUMPMEJSE, GRAAMEJSE (*Parus palustris*). Ynglende rundtom i Hasleveggen, omtrent i samme Tal som Blaamejsen. Om Sommeren saas den jævnlig, om Vinteren hørte den til Skovenes faste Beboere, kom ogsaa ind til Byen og fandtes i ret stort Tal paa Fodringspladsen i min Have.

HALEMEJSE (*Acredula caudata*). Den ynglede i Haslev Orned, hvor jeg jævnlig saa den i Yngletiden, har fundet Reden og truffet den i Juni med udflyjende Unger. Om Vinteren var den ret almindelig omkring i Skovene sammen med andre Arter eller alene, i mindre, undertiden i større, Flokke; saaledes saa jeg 23 Februar 1901 en Flok paa mindst 50 i et Bøgetræ i Skoven.

TORNSANGER (*Sylvia cinerea*). I Skovenes Udkanter, i lave Granplantninger og i de talrige levende Hegn var Tornsangeren

en almindelig Ynglefugl; var der langs Vejene en Hæk og en Telefontraad, kunde man være sikker paa at se Tornsangeren sidde paa Traaden i Yngletiden ligesom Tornskaden og Gulspurven. Den kom ret sent, men da den ikke ynglede i større Tal i det Felt, jeg kunde gøre til Genstand for nogenlunde regelmæssig Jagttagelse, har mine Optegnelser om dens Ankomst ingen Værdi; i første Halvdel af September trak den bort, det seneste Tidspunkt, jeg har set den, er 17 September (1897). I August—September opholdt den sig jævnlig i min Have enkeltvis eller faa sammen; den sad mest i Køkkenhaven paa Jorden mellem Urterne; jeg saa den her meget ivrigt fortære »Kaalorme«.

GÆRDESANGER (*Sylvia curruca*). Baade paa Gennemtræk og som Ynglefugl var Gærdesangeren almindelig i Hasleveggen. Den kom i Begyndelsen af Maj, og lidt hen i Maaneden kunde man da undertiden høre dens Sang overalt i Skove, Haver og Hegn; det var Fugle paa Gennemtræk, der kun blev nogle Dage, men adskillige blev tilbage som Ynglefugle. Gærdesanger er intet godt Navn, forsaavidt som den egentlig ikke yngler synderligt i Gærder, hvad enten disse bestaar af dødt eller levende Stof. I Skovkanter, i lave Granbevoksninger og fremfor alt i Haver holdt den til. I en By som Haslev, hvor den egentlige bymæssige Bebyggelse ikke var stort mere end en halv Snes Aar gammel, da jeg kom dertil i 1894, fandtes kun enkelte gamle Haver, men rundtom var der talrige nyanlagte Haver, og her var Gærdesangeren den første Sanger, som indfandt sig; man hørte dens Sang i Maj og Juni overalt i Byen. I min egen Have, der var nyplantet paa en Mark i 1894, viste den sig første Gang paa Efteraarstrækket i 1896; i 1897 sang den her paa Foraarsstrækket, viste sig atter paa Efteraarstrækket og senere hvert Foraars og Efteraar. Fra 1900 høres den hvert Aar i Haven Yngletiden igennem; en Sommer byggede den i en Kaprifolieranke paa en aaben Veranda, hvor der Dagen igennem opholdt sig Mennesker.

Gærdesangeren hørte til de Sangere, der tidligst holdt op at synge, allerede før Midten af Juni, og som drog tidlig bort, i sidste Halvdel af August; jeg har set den senest 30 August (1897). Om dens Ankomst har jeg gjort følgende Optegnelser:

- 1894. 1 Maj, 1 sang.
- 1895. 9 — flere Steder i Skoven.
- 1896. 12 — hørtes første Gang.

1897. 30 April, 1 saas.
 — 2 Maj, enkelte syngende.
 1898. 8 — adskillige syngende.
 1899. 2 — sang.
 1900. 2 — 1 set.
 1901. 1 — 4 hørt paa forskellige Steder.
 1902. 9 — sang første Gang.
 1903. 2 — sang første Gang.
 1904. 30 April, sang i min Have.
 — 5 Maj, hørtes almindelig.

MUNK (*Sylvia atricapilla*). Munken hørte til de almindeligste Sangere i Hasleveggen og yngede i stort Tal i Skovene. I min Have fandtes den jævnlig Foraar og Efteraar, men kun paa Gennemtræk. I 1897 indfandt den sig her første Gang, idet nogle Stykker saas i August—September; i 1899 saas den her første Gang paa Foraarstrækket, men det var ellers særlig i Eftersommeren, at den besøgte Haven; den seneste Iagttagedesdag er 4 Oktober (1903). Den havde det Aar hele September været almindelig i Haven; et Rønnebærtræ, som stod fuldt af Bær, tiltrak den i høj Grad; den delte vel Bærrene med den graadigere Solsort, men Munkens stilfærdige Ihærdighed anrettede fuldt saa stort Nederlag paa Bærrene som Solsortens mere aabenlyse Angreb.

Munken er en af de Sangere, der holder længst ud med Sangen; langt hen i Juli kunde man høre dens Sang eller Dele af den, særlig det kraftige Efterspil. Senere paa Aaret hørte man jævnlig paa klare Solskinsdage en sagte Kvidren fra Buskene; det lød som en dæmpet Sang af Havesangeren, men det var Munkens Efteraarssang.

Om dens Ankomst har jeg følgende Optegnelser:

1894. 26 April, 1 sang.
 1895. 1 Maj, saas og hørtes.
 — 10 — har i sidste Uge været almindelig i Skoven.
 — 14 — aftagende i Tal.
 1897. 1 — 2 syngende.
 1899. 11 — 1 set.
 1900. 3 — 1 Hun.
 1901. 3 — endnu ingen.
 — 12 — sang første Gang.

1902. 26 April, en Han set.
 — 28 — en Hun set.
 1904. 9 Maj, hørtes synge.

HAVESANGER (*Sylvia hortensis*). Ogsaa Havesangeren var allevegne en almindelig Fugl, ynglende omtrent paa samme Steder og i samme Tal som Munken. I min Have blev den truffet paa Efteraarstrækket, hørtes ogsaa syngende der en Del af Sommeren, men jeg er dog mest tilbøjelig til at tro, at den ikke ynglede her, men i en Nabohave. Allerede i 1896 viste den sig paa Efteraarstrækket i Haven, siden hvert Aar, hørte ogsaa til de Fugle, der gæstede Rønnebærtræerne. Mest var det i August, den saas i Haven, et Aar dog ogsaa i September helt til den 21.

Havesangeren er en af de Sangere, der holder længst ud med sin Sang om Sommeren; i 1897 har jeg optegnet, at den vedblev at synge til 20 Juli, i 1898 til 27 Juli.

De Ankomsttider, jeg har optegnet, er følgende:

1894. 11 Maj, set og hørt synge.
 1895. 13 — hørt synge.
 1897. 12 — sang i Skoven.
 1899. 16 — sang i min Have og i Skoven.
 1901. 15 — saas.
 1904. 15 — sang i Skoven.

GULBUG (*Hypolais icterina*). Gulbugen var vel langt fra saa hyppig som Munk og Havesanger, men var ellers almindelig nok i Parker, større Haver og Lysninger i Skovene. I de første Aar jeg boede i Haslev, sang den i en større Nabohave; da denne tildels blev solgt til Byggeplads, forsvandt Gulbugen, og min egen Have var først efter 13 Aars Forløb groet saa meget til, at den indfandt sig og sang der, dog kun paa Gennemrejse; paa Efteraarstrækket saa jeg den aldrig i Haven. — Gulbugen var den senest ankommende Sanger; jeg har intet Aar set den før efter 15 Maj, oftest adskilligt senere.

KÆRSANGER (*Acrocephalus palustris*). Paa de Steder, hvor jeg færdedes, var Kærsangeren ingen meget hyppig Fugl, men ynglede dog enkeltvis overalt i Egnen ved Hække; et bestemt Sted kunde jeg være sikker paa at træffe den Aar efter Aar. Naar Kærsangeren har en tæt Hæk til sin Raadighed, er den en

Fugl, som ikke er let af faa Øje paa, skjult som den oftest holder sig; men dens Sang røber den. Ingen blandt alle vore indenlandske Fugle besidder vel en vidunderligere Sangfærdighed end den; men det er ikke de enkelte Toners Skønhed og Styrke, man saameget skal beundre hos den, derimod den Færdighed, hvormed den i et hastigt Tempo indfletter alle mulige andre Fugles Sang og Lyd i sin egen Sang; Gulbug og Stær er vel flinke Spottefugle, men kan paa ingen Maade maale sig med Kærsangeren.

RØRSANGER (*Acrocephalus arundinaceus*). Ynglede almindeligt rundt om ved Søer og Moser.

SIVSANGER (*Acrocephalus phragmitis*). Mindre almindelig end Rørsangeren, men dog hyppig nok som Ynglefugl ved Smaasøer, Moser og af og til i Kornmarker.

LØVSANGER (*Phylloscopus trochilus*). For en Fugl, der er saa fordringsløs som Løvsangeren med de Steder, hvor den skal anbringe sin Rede, frembød Haslevegnens Skove og Parker selvfølgelig talløse gode Ynglesteder, og den ynglede da ogsaa i stort Tal.

Men hvad man saa i Yngletiden, var intet imod de Skarer, der i Træktiderne gjorde kortere eller længere Hvil i Eggen; har man set det Tal, hvori Løvsangeren findes i vore nordlige Nabolande, vil man ogsaa forstaa, hvor disse Masser yngler. I Korthed var Forholdet saaledes, at de første Løvsangere saas i sidste Trediedel af April — tidligst 17 April. Tallet tiltog hurtigt, naaede sit Højdepunkt omkring og noget efter første Maj for saa at tage af; efter Midten af Maj var vel kun Ynglefuglene tilbage. Enkelte Dage kunde det ligefrem vrimle af Løvsangere overalt i Skove og Parker, Haver og Hegn. — Sidst i Juli begyndte de trækkende Skarer at vende tilbage nordfra, og jeg havde da let ved at iagttage dem, idet der stadig holdt nogle til i min Have, hvor jeg første Gang saa dem i 1896. Der var nu stadig Løvsangere at se og høre — de synger jævnlige paa Efteraarstrækket — fra sidst i Juli gennem August og til et kortere eller længere Stykke hen i September; seneste Tidspunkt, jeg saa dem, var 29 September. Nogle Angivelser om Foraars- og Efteraarstrækket kunde maaske have nogen Interesse:

Foraarstræk.

1894. 23 April, første set.
 — 24 — nogle, 1 sang.
 — 26 — sang overalt i Skoven.
 1895. 26 — saas og hørtes flere Steder.
 — 27 — hørtes overalt syngende i Mængde.
 — 10 Maj, aftagne i Tal.
 1896. 1 — nogle saas.
 1897. 27 April, 1 set.
 — 30 — saas overalt.
 — 2 Maj, Masser overalt.
 1898. 27 April, nogle sang i Skoven.
 — 1 Maj, i Mængde i Skoven.
 1899. 26 April, en Del i Skoven.
 — 11 Maj, mange.
 1900. 29 April, en Flok i Skoven, nogle sang.
 1901. 30 — mange sang i Skoven.
 1902. 20 — sang i Skoven.
 — 25 — en Mængde sang i Skoven.
 — 8 Maj, endnu mange.
 1903. 1 — (første Gang en varm og stille Dag), syngende i
 Massevis.
 1904. 17 April, sang i Skoven.
 — 21 — sang i Skoven og Haven.

Efteraarstræk.

1895. 28 Juli, adskillige paa Træksted.
 1896. 29 — nogle unge og gamle i min Have; siden jævnlig
 set her og i Skoven, sidste Gang 3 Septbr.
 1897. 23 — en gammel Fugl i Haven; saas jævnlig her til 28 Aug.
 — 26 September, nogle set i Haslev Orned.
 1898. 16 August, 1 i Haven.
 1899. 12 — første Trækdag i Haven, nogle saas; derefter
 enkeltvis i Haven til 20 September.
 1900. 26 Juli, 1 i Haven; sidste set 26 August.
 1902. 28 — nogle i Haven; sidste set 14 September.
 1903. 29 — nogle i Haven; sidste 31 August.
 1906. 15 August, sang i Haven.
 — 11 September, sang i Skoven.
 1907. 23 Juli, første Gang i Haven.

GRANSANGER (*Phyllopeustes rufus*). Kun en Gang har jeg sikkert set den ved Haslev, idet der opholdt sig en i min Have fra 4 til 15 Oktober 1903. Den fløj om i Buskene, søgte vistnok Føde i Hyldebærrene, men ogsaa i et Rosenbed kom den flittigt. Den var yderst urolig og ret sky, lignede i Adfærd slet ikke Løvsangeren.

GRØN LØVSANGER (*Phyllopeustes sibilatrix*). Den var ikke nogen hyppig Ynglefugl, men rundt om i Højskoven ynglede enkelte Par, og man kunde i Yngletiden ret sikkert gaa ud at finde den.

FUGLEKONGE (*Regulus cristatus*). I Yngletiden har jeg aldrig set Fuglekongen ved Haslev; derimod var den ret hyppig om Vinteren i Skovene, oftest i Smaaflokke, undertiden sammen med andre Arter.

ENGIPIBER (*Anthus pratensis*). I Sommertiden saas den af og til paa passende Ynglesteder, men den var ikke meget talrig; ej heller paa Foraarstrækket saa man den synderligt. Derimod var den i Efteraarstiden i sidste Halvdel af September og til henad Slutningen af Oktober en overordentlig almindelig Fugl, men rigtignok en Fugl, der holdt sig meget skjult. De fandtes i Smaaselskaber rundt om paa Markerne, holdt særlig til i Roemarkerne, hvor man undertiden kunde jage dem op i stort Tal; den største Mængde fandtes sidst i September og i de første Dage af Oktober.

SKOVPIBER (*Anthus arboreus*). Den ynglede ret almindeligt paa aabne Pladser i Skovene. De første saas om Foraaret paa følgende Tider:

- 1894. 26 April, nogle sang.
- 1895. 23 — enkelte saas.
- 1897. 1 Maj, saas første Gang.
- 1898. 27 April, sang i Skoven.
- 1901. 3 Maj, sang i Skoven.

GUL VIPSTJERT (*Motacilla flava*). Den ynglede rundt om paa Enge og i Moser, selvom den ikke fandtes i meget stort Tal som Ynglefugl. Paa Trækket For- og Efteraar var den almindelig, kom sidst i April eller først i Maj og viste sig paa Efteraarstrækket fra Slutningen af August til Udgangen af September; den fandtes paa denne Tid paa Markerne enkeltvis eller i Smaaflokke ofte sammen med Hvid Vipstjert.

Foraarstræk.

1894. 20 April, 1 paa Marken.
 — 23 — 1 sammesteds.
 1895. 1 Maj, 1 saas.
 1899. 30 April, 1 saas.
 1900. 6 Maj, 2 saas.
 1901. 29 April, 1 saas.
 1902. 9 Maj, nogle saas.
 1904. 7 — nogle saas.

Efteraarstræk.

1895. 13 August, 1 paa en Pløjemark sammen med en Mængde
 Hvid Vipstjert.
 1896. 26 — nogle paa Vandrested.
 — 6 September, en Flok.
 — 6 Oktober, den sidste set.
 1897. 30 August, paa en Mark henved 50.
 — 10 September, enkelte paa Marken mellem en Flok Hvid
 Vipstjert.
 1899. 1 — Flokke flere Steder paa Marken.
 — 5 — en lille Flok paa Marken.
 1900. 31 August, nogle paa Marken.
 1902. 25 — en Flok paa Marken.
 — 1, 2 og 16 September, en Flok paa Marken.
 — 17 September, nogle.
 — 24 — den sidste set.
 1907. 2 — en stor Flok Gul og Hvid Vipstjert sammen,
 flest Hvid, tilsammen over 100.

HVID VIPSTJERT (*Motacilla alba*). I Landsbyerne og ved Gaardene omkring Haslev var Hvid Vipstjert en ret almindelig Ynglefugl. Om Foraaret saas af og til nogle, der øjensynlig befandt sig paa Vandring, men mange var det ikke. Om Efteraaret derimod, fra Slutningen af August, i September og den første Uge af Oktober, var den overalt særdeles almindelig, saas baade i Flokke paa Markerne og i Smaaselskaber inde i Byen. Den færdedes da her meget omkring ved Husene, løb mange Steder om paa Tagene. Ligeoverfor min Have var et Mejeri med et kun svagt skraanende Skifertag; her holdt Fuglene meget af at færdes. Jeg har ofte tænkt paa, at de Vipstjerter, vi ser her

om Efteraaret, og som saa hjemmevant færdes inde i Byerne omkring paa Tagene, rimeligvis er Fugle, der har deres Yngleplads i Norge og Sverig, hvor Hvid Vipstjert i langt højere Grad end hos os er Hus- og Byfugl.

Foraarstræk.

1895. 29 Marts, første Gang set.
 — 7 April, ses stadig rundt om, enkelt- eller parvis.
 1897. 22 Marts, set.
 — 2 April, 1 set.
 — 4 — 3 set.
 1898. 3 — 1 set.
 — 7 — 1 set.
 — 29 — kun set sparsomt hele April; idag en Flok paa 15 paa en Mark; endnu ses den ikke ved Ynglestederne.
 1899. 1 — 1 paa Marken.
 1901. 3 — 2 saas.
 — 8 — 3 saas.
 1902. 13 — saas første Gang.
 1903. 29 Marts, 1 fløj over min Have.

Efteraarstræk.

1895. 8 September, 20—30 i Flok paa Marken.
 — 13 — i Mængde paa en Pløjemark, herefter stadig nogle til
 — 9 Oktober, da de sidste saas.
 1896. 26 August, Masser paa Vandrested.
 — 11 September, nogle i Haven.
 — 20 — ses overalt.
 — 27 — aftagne i Tal.
 — 8 Oktober, den sidste.
 1897. 14 August, paa Veje og Marker ses nu jævnlig Familier.
 — 30 — talrige paa Marken.
 — 4 September, stadig paa Markerne i Flokke.
 — 12 — 1 syngende paa Taget af mit Hus.
 — 30 — endnu af og til paa Marken, men betydelig aftagne i Tal.
 1898. 5 — paa Vandrested.
 — 8 Oktober, den sidste saas.
 1899. 29 August, strejfende over Haven.

1899. 2 September, en Flok paa 50.
 — 4 Oktober, sidste set.
1900. 10 September, saas i min Have.
 — 3 Oktober, endnu nogle faa paa Hustagene.
 — 9 — nogle (de sidste) over min Have.
1902. 25 August, en Del paa Marken; i de sidste Dage ses talrige Smaaselskaber. Saas derefter stadig, tildels i Flokke, i September Maaned.
 — 7 Oktober, nogle (de sidste) paa Marken.

VINDROSSEL (*Turdus iliacus*). I Vintermaanederne saa jeg af og til Vindrosler enkeltvis eller i Smaaflokke, jævnlig sammen med Solsorter eller Sjaggere.

SANGDROSSEL (*Turdus musicus*). Droslen ynglede overalt i Skovene ved Haslev; Granbevoksninger, som den foretrak, var der overalt nok af. Men foruden det Antal, som ynglede, kom der i Træktiderne, Foraar og Efteraar, en Mængde igennem Landet og slog sig ned for en kortere Tid, om Foraaret mest holdende sig i Skoven, om Efteraaret i Haver, Hække og paa Markerne, særligt blandt Roer. Det var oftest over Midten af Marts, før jeg hørte Droslen synge første Gang; kun i 1905 hørtes den tidligere, allerede 13 Marts. I første Halvdel af April kunde man i Skovene høre dem i Mængder; det var Fugle, der kun opholdt sig en kort Tid paa Gennemrejse. Af alt, hvad jeg kender af Fuglesang, ved jeg intet mere betagende end Drosselsangen i Skumringen en Aprilaften; mange Gange er jeg gaet igennem Skoven for at høre derpaa, og ofte har jeg faaet andre med ud for at lytte til den herlige Koncert, som Drossel og Solsort kan holde en stille, mild Foraarsaften. Mod Slutningen af April er Trækket forbi og kun Ynglefuglene tilbage.

Naar Droslerne i Juli var færdige med at yngle, gik der en Tid, hvor man ikke saa meget til dem; maaske de Drosler, der yngler hos os, allerede trækker bort i August, og de Skarer, som ses her i September—Oktober, er Fugle fra nordligere Egne. Undertiden allerede i August, men oftest ikke før i første Halvdel af September begyndte Droslerne at vise sig paa Vandrested i min Have og paa Markerne. I Haven færdedes de mest paa Jorden skjult mellem Planter, eller de sad i Buskene og aad Bær af Hyld og Røn. De blev saa her i Slutningen af September og første Halvdel af Oktober og saas paa samme Tid omkring

paa Markerne, i Hække og søgende Føde paa Jorden blandt Roerne, der ydede dem et kærkomment Skjulested. Ved Midten af Oktober var de fleste borte; de seneste Tidspunkter, jeg saa dem, var 17 Oktober (1900), 20 Oktober (1903) og 21 Oktober (1902).

MISTELDROSSEL (*Turdus viscivorus*). Kun et Par Gange ved Efteraarstid har jeg set Misteldrossel, begge Gange paa aaben Mark, dog i Nærheden af Skov; den ene Gang var der et Par Stykker, den anden Gang en lille Flok paa 6—8.

SJAGGER (*Turdus pilaris*). I Maanederne November—Februar saas jævnlig Sjaggere; undertiden saa man en Flok flyve over, undertiden slog de sig til Ro en længere eller kortere Tid; iøvrigt var der stor Forskel fra det ene Aar til det andet paa den Mængde, der saas; hyppigst saa jeg dem i den, forøvrigt ikke særligt strænge, Vinter 1900—1901, da der fra November til Marts fandtes en Del; i Februar d. A. var den almindelig i og omkring Haslev By i Hække og Haver. — Naar man ellers saa Sjaggerne, var det oftest i Flokke paa 30—150 Stykker.

De Sjaggere, der overvintret her i Danmark, flyver altid bort, naar det milde Vejr begynder om Foraaret; senere, i April og Maj, kommer atter et Træk, rimeligvis af Fugle, der har overvintret sydligere. I Haslev saa jeg kun en Gang noget af dette sene Træk, en Flok, der viste sig 28 April 1895.

SOLSORT (*Turdus merula*). I de Aar, jeg boede i Haslev, falder for en Del den besynderlige Forandring med Solsorten, som er sket baade i Danmark og rundt om i Europa, at den fra at være en ikke særlig talrig og ret sky Skovfugl, tiltager meget stærkt i Antal og samtidig trænger ind i Byerne, saa at den her bliver en hyppig Fugl overalt, hvor den kan anbringe sin Rede. — Allerede fra min Barndom i Horsens i 70'erne mindes jeg godt Solsorten; der var den Gang ikke Tale om, at den byggede i Haverne inde i Byen, nok derimod i Parker og større Haver omkring Byen, ligesom den overalt i Skovene, hvor der fandtes større Granbevoksninger, var hyppig nok; ved Vintertid, særlig naar det var Sne og Frost, kom jævnlig nogle til Haven ved mit Hjem, der, omend inde i Byen, laa nogenlunde frit, stødende op til andre Haver. Solsorterne søgte her Bærrene af en pragtfuld Kristtorn, som voksede i Haven og for den Sags Skyld vokser der endnu. Medens jeg opholdt mig i København fra

1883—92 var Forholdene væsentlig lignende. Solsorten byggede omkring i Skovene, i sparsomt, dog tiltagende Antal i Parkerne omkring København; paa Kastelsvolden kom f. Eks. enkelte Par. Men ellers fandtes Solsorten ikke ynglende i Byen, ikke i Villahaverne paa Frederiksberg, hvor den senere er bleven saa almindelig, og endnu mindre i den indre By; fra Østre Anlæg og Botanisk Have mindes jeg den heller ikke som Ynglefugl.

I de første Aar, jeg var i Haslev, holdt Solsorterne sig ogsaa i Skovene, blev trufne her fra tidlig i Foraaret til hen paa Efteraaret, medens de kun overvintrede sparsomt, og om Vinteren fandtes i Skovene og i Hække. Jeg har talrige Optegnelser fra Januar—Marts 1895, der viser, at der rundtom i Skovene saas enkelte, medens en holdt til ved en Tjørnehæk inde i Haslev; først hen i April begyndte Fuglen at blive hyppig; de følgende Vintere var Forholdet det samme. Først i Vinteren 1898—99 anføres, at Solsorten saas ualmindelig hyppigt, og i December begyndte den at indfinde sig sammen med Mejsjerne ved Foderpladsen i min Have; den Gang var det mig en stor Sorg, da en Kat havde taget den Solsort, som stadig fik sin Føde hjemme hos mig; senere blev der nok af dem. Tallet af Solsorter tog nu til, saavel af dem, som ynglede i Skoven, som af de overvintrende; nogen Ynglefugl i større Tal inde i Byhaverne blev den dog ikke, selv om den begyndte at indfinde sig der. — Fra August kom den i ret stort Tal i min Have, maaske det for en stor Del var Fugle paa Gennemtræk; og Vinteren igennem saas her stadig nogle; ofte har jeg Vinteraftener i Skumringen set en 10—20, der havde tilbragt Dagen inde i Byen og nu fløj ud til den henved 1 km fjærnede Skov.

Solsortens Sang var et af de første Foraarstegn. Jeg hørte den synge i:

- 1895. 27 Marts.
- 1896. 19 —
- 1897. 2 —
- 1898. 27 Februar.
- 1900. 11 Marts.
- 1901. 9 —
- 1903. 7 —
- 1904. 20 — (Jeg hørte den i København 21. Februar.)
- 1905. 28 Februar.

DIGESMUTTE (*Saxicola oenanthe*). Den ynglede almindeligt, hvor der fandtes passende Ynglepladser for den, m. a. O., hvor der var Stengærder om Markerne eller i Mangel heraf, hvor der langs Vejene laa Dynger af større Sten. I de første Aar, jeg boede i Haslev, ynglede den lige ved og inde i Haslev By, men med den mere bymæssige Bebyggelse forsvandt den. Dens Hovedtilholdssted som Ynglefugl var den skovløse Egn N. for Haslev, særlig Førsløv, Terslev og Ørslev Sogne, hvor der fandtes Stengærder i Mængde.

Noget synderligt Træk af denne Art gik øjensynligt ikke over Hasleveggen; om Foraaret saas næppe andre end de Fugle, der vilde blive for at yngle, og i Eftersommeren, hvor den mange Steder her i Landet, særlig maaske ved Stranden, er saa yderst talrig, saas kun enkelte i Slutningen af August og i September. Om dens Ankomst om Foraaret har jeg følgende Optegnelser:

1895. 15 April, saas første Gang.
 1897. 6 — 1 Han saas.
 — 8 — Han og Hun sammen to Steder.
 1898. 13 — Han og Hun sammen.
 1899. 18 — 1 Han.
 — 20 — adskillige Hanner og Hunner.
 1901. 12 — 2 Hanner, derefter ingen før 1 Maj.
 1902. 12 — 2 Hanner.
 1903. 26 — Han saas.
 — 27 og 28 — adskillige.
 1904. 15 — 1 Han.

BYNKEFUGL (*Pratincola rubetra*). Rundtom paa fugtige Engstrækninger ynglede Bynkefuglen ret hyppigt; og desuden meget almindeligt i de lave Granplantninger i Haslev Orned; efterhaanden som Granerne naaede en Højde af 2—3 m og dækkede Jordbunden fuldstændigt, forsvandt den herfra. Ligesom det var Tilfældet med Digesmutten, gik Bynkefuglens Træk kun i ringe Grad over Hasleveggen. Om Foraaret kom den omkring 1 Maj, men der saas væsentlig kun de Fugle, der vilde blive og yngle. I sidste Halvdel af September gik et Træk over, og nogle, men aldrig mange, saas paa Markerne; det seneste Tidspunkt, den blev truffet, var 1 Oktober (1899). — Om dens Ankomst har jeg følgende Optegnelser:

1894. 29 April, 1 Han.
 1895. 23 — adskillige Hanner.
 1896. 1 Maj, 2 saas.
 1897. 1 — Hun saas.
 — 2 — saas overalt, flest Hanner, syngende.
 1898. 3 — 3 saas.
 — 5 — en Del.
 — 17 — synes fuldtallige.
 1899. 2 — saas.
 — 11 — ret almindelig.
 1900. 11 — saas.
 — 15 — første Gang i større Tal paa Ynglesteder.
 1901. 2 — 1 saas.
 1902. 25 April, 1 saas.
 — 5 Maj, adskillige.
 1904. 7 — nogle paa Marken.

RØDSTJERT (*Ruticilla phoenicura*). Medens de to foregaaende Arter fandtes almindelige som Ynglefugle, kun i ringere Tal paa Trækket, var det omvendte Tilfældet med Rødstjerten. Den ynglede maaske af og til ved Haslev, men kun en Gang har jeg faaet sikkert Bevis derfor, idet jeg 22 Juni 1897 ved Tureby saa Han og Hun med Føde i Næbbet.

Paa Foraarsstrækket var den ret almindelig, saas dog kun enkeltvis fra sidst i April til lidt hen i Maj; den blev paa denne Tid set i Skoven, i levende Hegn og i min Have. Var den ikke sjældnen paa Foraarsstrækket, saa var den paa Efteraarsstrækket en uhyre almindelig Fugl. Fra Slutningen af August til sidst i September traf man den overalt i Skoven, i Træer og Hække langs Vejene, i Haver og i stort Tal paa Markerne, hvor den særlig holdt til i Roerne. Sidst i September tog Tallet af, og i Begyndelsen af Oktober saas kun faa; det seneste Tidspunkt, jeg har optegnet, er 9 Oktober (1900).

Foraarsstræk.

1895. 30 April, set første Gang.
 1897. 1 Maj, nogle set.
 1898. 3 — 1 Han.
 1899. 11 — 1 i Haven, adskillige i Hækkene.
 1900. 11 — første set.
 1901. 7 — første set.

1902. 22 April, 1 Han i Skoven.
 — 24 — 1 Han i min Have, siden stadig her til 6 Maj,
 da den sidste saas.
 1904. 2 Maj, første saas.
 — 3 — nogle i Hækkene.

Om dens Forekomst om Efteraaret vil mine Optegnelser fra et enkelt Aar, 1899, give tilstrækkelig Oplysning.

- 20 August, første set i en Hæk.
 30 — 1 i Haven, 2 i Hækkene.
 5 September, i Mængde overalt i Skove og Hække; paa en
 Cykletur saa jeg henved en Snes.
 6 — 1 i min Have.
 7 — 10 paa Marken.
 20 — mange i Roerne paa Marken.
 23 o. 24 — nogle i Roerne, 1 i Haven.
 2 Oktober, enkelte i Roerne.
 5 — 1 i Haven, den sidste.

RØDHALS (*Erithacus rubecula*). Rundt om i Skovene var Rødhalsen en almindelig Ynglefugl, og meget hyppig saas den i Træktiderne. Paa Foraarstrækket var den yderst almindelig; det faldt i de første 3 Uger af April, naaede gerne sit Højdepunkt omkring 15 April; paa den Tid fandtes den talrig i Skove og Haver, særlig hyppig i levende Hegn langs Marker og Veje. Enkelte af mine Optegnelser vil vise, hvorledes Forholdet var.

1895. 16 og 17 April, Masser paa Træksted.
 1897. 4 April, ses i de sidste Dage almindelig i Hækkene.
 1898. 13 — ved Levtofte talrige i Hækkene.
 — 14 — 1 i min Have, talrig overalt.
 — 20 — i de sidste Dage syngende i min Have, ligesom
 den overalt i Hække paa Markerne har
 været almindelig.
 1899. 12 — i Mængde i Hækkene ved Bregentved, syngende
 overalt i Skoven om Aftenen.
 1903. 12-16 — i Mængde overalt, ogsaa i min Have, syngende.
 — 19-20 — Trækket vedvarer, mange ses.
 — 26 — er nu borte.

I September begyndte Efteraarstrækket og varede til omtrent midt i Oktober; ogsaa paa den Tid var Fuglene almindelige. I

min Have inde i Byen var den almindelig Foraar og Efteraar. — Enkelte overvintrede omkring ved Haslev, men ikke noget stort Tal.

NATTERGAL (*Luscinia philomela*). Nogle faa Par ynglede i Haslev Orned og i større Parker og Haver i Hasleveggen; det Sted, hvor den fandtes i størst Tal, var omkring Gisselfeld, hvor de talrige Søer og den fugtige Underskov øjensynlig tiltalte den. I Træktiden fra lidt hen i Maj til først i Juni hørtes den synge rundt om ved Haslev i Smaaskove og større Haver, men det var Fugle, der snart igen forsvandt. Følgende Ankomsttider har jeg optegnet:

1894.	12	Maj.
1895.	11	—
1897.	4	—
1899.	10	—
1900.	6	—
1901.	13	—
1902.	16	—
1904.	9	—

BROGET FLUESNAPPER (*Muscicapa atricapilla*). I Aarene indtil 1900 var den en ret almindelig Ynglefugl i Skovene ved Haslev bl. a. i Haslev Orned; men i de senere Aar forekom den kun sparsomt ynglende. Som Trækfugl var den hyppig i første Halvdel af Maj og i Slutningen af August samt første Halvdel af September, holdt sig under Trækket mest i Skovene, kom dog jævnlig ind i min Have. Om dens Ankomst om Foraaret har jeg følgende Optegnelser:

1895.	1	Maj,	Hanner	saas	og	hørtes	synge.				
1896.	1	—	1	saas.							
1897.	2	—	Han	og	Hun	ved	Redeplads.				
1898.	1	—	4	Hanner	i	Haslev	Orned.				
1899.	11	—	mange	saas.							
1900.	10	—	første	saas.							
1901.	2	—	1	Hun	i	Haven	om	Morgenen.			
1902.	25	April,	1	Han	saas.						
—	29	—	1	Hun	paa	Marken.					
—	5	Maj,	i	Haven	1	Hun,	saas	desuden	4	forskellige	Steder.
—	11	—	mange	overalt	ved	Hække	og	i	Haver.		

Paa Trækket saas den ofte sammen med andre Arter af trækkende Smaaafugle; kendt nok er det, hvorledes dens Træk falder sammen med Rødstjertens, og hvormeget de i Træktiderne træffes sammen; oftest ses den paa Trækket i Smaaselskaber, en Gang har jeg truffet en større Flok; det var 9 September 1903, en Dag, hvor der i Skoven og Hækkene var Masser af Smaasangere; et enkelt Sted i Haslev Orned saas ved Vejen en Flok Broget Fluesnapper paa mindst 50, sammen med en Rødstjert; de var i ustandselig Bevægelse, fløj fra Buskene ned paa Vejen og derfra op igen, af og til flyvende højt op i Luften.

GRAA FLUESNAPPER (*Muscicapa grisola*). Den graa Fluesnapper yngede almindeligt nok omkring Haslev, kom omkring Midten af Maj og var sidst i August og først i September almindelig paa Trækket, kom paa den Tid jævnlig i min Have, hvor der ogsaa fra midt i Juli indfandt sig enkelte Familier, gamle Fugle med Unger.

SKOVSPURV (*Passer montanus*). Den var overalt i Haslev-egnen en almindelig Fugl, ynglende om Sommeren, Efteraar og Vinter strejfende om i Flokke, ofte sammen med Graaspurven. I min Have byggede den i ophængte Mejsekasser.

SPURV (*Passer domesticus*). Som vel de fleste Steder Landet over var Spurven meget hyppig overalt i Haslev-egnen.

BOGFINKE (*Fringilla coelebs*). I Skovene var sikkert Bogfinken den Fugl, der saas almindeligst og yngede i størst Tal. Ved Foraarstid hørte man dens Sang overalt i Skovene allerede fra Slutningen af Februar. Hen i Juli strejfede de familievis rundt og kom da ogsaa jævnlig hjem i min Have. I September—November fandtes der paa Markerne store Flokke, tidt paa flere Hundrede, lidt senere paa Aaret holdt de sig mest i Skovene, hvor de ofte flokkedes med andre Arter, mest Kvækerfinker, i de Aar disse fandtes. I Sne og Frostvejr holdt de meget til i Byen og ved Huse og Gaarde paa Landet, var sikre Gæster ved Fodringspladserne i min Have. Var Vejret nogenlunde mildt i Slutningen af Februar eller Begyndelsen af Marts, begyndte Fuglene at sprede sig, men endnu langt hen i April kunde man træffe Flokke.

For Bogfinken, som for saa mange andre af vore Fugle, gælder det, at det tidt er svært at sige, hvor egentlig de Fugle hører hjemme, som man ser. Sikkert er det, at der For- og

Efteraar gaar et mægtigt Træk af Bogfinker over Danmark, men i Hasleveggen saa man egentlig kun lidt til det; om Foraaet saa jeg aldrig Træk, om Efteraaet kun 2 Gange, 6 Oktober 1895, da jeg saa store Skarer trækkende mod S., og 9 Oktober 1900, da jeg paa Marken ca. 5 km Ø. for Haslev saa mange Flokke, der trak over lavt mod S. V. De Skarer, der saas paa Marken ved Efteraarstid, var sikkert nok for en meget stor Del Bogfinker, der ikke hørte hjemme her i Landet, men kom hertil fra koldere Egne for at overvintre eller gaa længere sydpaa.

KVÆKERFINKE (*Fringilla montifringilla*). De fleste Vintere blev vel truffet Flokke af Kvækerfinker i mindre Tal ved Haslev, men kun enkelte Aar bragte Fuglene i større, undertiden uhyre Tal, saa stort som det kun træffes sjældent hos andre Fugle her i Landet. I disse store Trækaar kom Kvækerne gerne i Oktober og blev til i Marts—April. I 1895 var der under stræng Frost og Sne mange i Skovene ved Haslev fra Januar til April; endnu 7 April saas Flokke paa flere Hundreder, 13 April Masser i Flok med Bogfinker. De følgende Aar bragte kun spredte Flokke, indtil Efteraaet 1900, da der i Oktober begyndte at vise sig mindre Flokke; fra midt i Februar 1901 begynder Optegnelserne om Skarer, hvis Lige jeg aldrig har set. 17 Februar nævnes »vældige Skarer af Bogfinker og Kvækerfinker,« 26 Februar »store Flokke.« Ved Tureby saa jeg 9 Marts en Flok trække lavt over mod N. Ø. Flokken var baandformet med en Længde af mindst 600 m og en Bredde af fra 7—20 m. Fuglene fløj ret tæt, saa der har været Tusender og atter Tusender, et Tal som jeg ikke en Gang tilnærmelsesvis tør anslaa. Gennem Marts saas af og til store Flokke, og 7 April var jeg atter Vidne til et vældigt Træk; jeg stod paa en Skovvej i Haslev Orned, og over mig, lavt over Trætoppene, fløj under øredøvende Kvidren en Flok, som var ret smal, men saa lang, at det tog mindst 5 Minuter (maalt med Uret i Haanden), inden den var passeret over Vejen; i min Dagbog anføres, at der var mindst 10,000, hvad sikkert er altfor lavt anslaaet. I April meldes stadig om store Flokke, og 19 April saas de sidste, en ret stor Flok i Bregentved Have. — I Efteraaet 1903 var der atter store Flokke og ligeledes i Oktober 1906, da der saas Flokke paa flere Tusende.

Noget Tegn paa, at Arten skulde yngle ved Haslev, har jeg aldrig set; omkring Midten af April forsvandt de. Tre Gange mindes jeg at have set Fuglen i Sommerdragt ved Haslev; i 1903 saa jeg efter det store Snefog 19 og 20 April en Han i Sommerdragt siddende paa en Mødding, og 1 Maj s. A. saa jeg atter en Fugl i Sommerdragt paa Marken mellem nogle Bogfinker.

KÆRNEBIDER (*Coccothraustes vulgaris*). I Vintertiden saas jævnligt nogle omkring Haslev, oftest enkeltvis, en Gang en lille Flok paa en halv Snes. Ynglende har jeg aldrig set den ved Haslev, men har enkelte Gange truffet den i Maj—Juni.

SISKEN* (*Chrysomitris spinus*). Den blev nogle Gange om Vinteren set flokkevis i Skovene.

STILLIDS (*Carduelis elegans*). Stillidsen var en hyppig Fugl omkring Haslev baade Sommer og Vinter. Jeg havde det Indtryk, at den i de senere Aar tiltog stærkt i Tal; den ynglede hyppigt i Træer langs Vejene, har ogsaa ynglet i min Have. Flokke paa 20—25 saas af og til om Vinteren.

GRØNIRISK (*Ligurinus chloris*). Fra Slutningen af Marts til i Oktober—November var Grønirirken almindelig i Hasleveggen, ynglede i Haver og i Granbevoksningerne i Skovene. Om Efteraaret saas den flokkevis paa Markerne. I den egentlige Vintertid var den meget sparsom, og til Fodringspladsen i min Have kom den ikke; jeg nævner udtrykkelig dette, fordi den i København er en af de Arter, som hyppigst viser sig ved Fodringsbrædterne.

TORNIRISK (*Linota cannabina*). Fra hen i Marts var Tornirirken almindelig ved Haslev, ynglede hyppigt, særlig i Granbevoksninger i Skovene, har ogsaa bygget i min Have. Den var vel overhovedet en af de almindeligste Skovfugle. I September—Oktober fandtes paa Markerne store Flokke ofte paa flere Hundreder, i Vintermaanederne var Fuglen borte. Foraar og Efteraar saa man store Flokke om Aftenen henimod Skumringen sætte sig kvidrende i enkeltstaaende høje Bøge sammen med Flokke af Bogfinker, Gulspurve og Bomlærker.

GRAASISKEN (*Cannabina linaria*). Jeg saa den enkelte Gange om Vinteren i Hasleveggen, enkeltvis og i Smaaflokke.

DOMPAP (*Pyrrhula vulgaris*). Der fandtes om Vinteren særlig December—Januar jævnlig Dompaper i mindre Tal ved Haslev; de kom ogsaa ind i Byen, og jeg har set en i min Have.

RØRSPURV (*Emberiza schoeniclus*). Trods de mange gode Ynglesteder, der fandtes til Rørspurven i Hasleveggen, var den dog ikke almindelig her, saas i mindre Tal ved Søerne ved Bregentved.

GULSPURV (*Emberiza citrinella*). Som vel i det meste af Landet hørte Gulspurven ogsaa i Hasleveggen til de almindeligste Fugle, ynglede overalt i Skove og Hække. Var Yngletiden forbi i Juli, strejfede Fuglene om paa Marker og i Haver i Smaaselskaber for senere paa Aaret at samle sig i større Flokke, der holdt til omkring paa Marken, i stort Tal i Roerne, saalænge de endnu stod, om Aftenen søgte Hvilested i Skoven, medens de i den strænge Vintertid holdt til ved Gaarde og Huse. Paa Fodringspladsen i min Have saas Gulspurven kun sjældent.

Gulspurvens beskedne Sang er et af de første Varsler om Foraar, og jeg glædede mig altid ved at høre den første Gang.

1895.	28 Februar,	begyndte at synge svagt.
1896.	18	— sang svagt.
1897.	24	— en sang i Skoven.
1898.	24	— mange sang i Skoven.
1899.	19	— sang i Mængde i Skoven.
1900.	25	— sang i Skoven.
1901.	28	— mange sang paa Marken.
1902.	1 Marts,	sang i Skoven.
1903.	28 Februar,	sang.
1904.	5	— sang.
1905.	1 Marts,	sang sparsomt i Skoven.
1907.	28 Februar,	sang.

BOMLÆRKE (*Emberiza miliaria*). Overalt paa Markerne var Bomlærken en almindelig Ynglefugl, der alle vegne saas i Landevejstræerne og paa Telefontraadene. Ved Efteraarstid samledes de i Flokke, holdt sig Vinteren igennem flokkevis paa Markerne og ved Gaardene; inde i Haslev saa jeg den aldrig. Bomlærken er den Fugl, som begyndte at synge først i det nye Aar, saa tidligt, at den ikke kan regnes som Foraarsbebuder,

men at dens Sang kun kan varsle, at Dagene begynder at tage til; allerede i de første Dage af Januar lod den undertiden Stemmen lyde.

SNESPURV (*Emberiza nivalis*). I de strænge Vintermaaneder Februar—Marts 1895 saas nogle enkeltvis og i Flokke omkring Haslev; senere har jeg kun truffet den en Gang, 13 Februar 1900, ved Tureby, hvor jeg saa 4 sammen.

TRÆK.

Har jeg nu fra mine enkelte Dagbogsoptegnelser — der selvfølgelig burde have været ligesaa mange Titusender, som de nu er Tusender — søgt at give et lille Billede af de enkelte Arters Forekomst i Hasleveggen, vil man med nogen Ret kunne spørge: Er vort Kendskab til Fuglene forøget herved? Hvor ligger det nye heri? Selvfølgelig er der ikke noget nyt. Den Egn, der behandles, er lille, ganske lille i Forhold til hele Sjælland, mikroskopisk i Forhold til den Udbredelseskreds, som de fleste af de omtalte Arter har. Man kan ikke vente, at der paa det lille Omraade skal vise sig noget nyt eller ukendt i de behandlede Arters Livsforhold; jeg maa nøjes med at have bragt nogle faa af de Sten, hvoraf den Bygning skal opføres, som hedder Kundskaben om Fuglenes Optræden og Forekomst i vort Land.

Kan man for de fleste Arters Vedkommende ikke vente, at de indenfor hele deres Udbredningskreds skal vise store Afvigelser i deres Levevis, saa er der dog et enkelt Livsforhold, hvori der kan optræde ret store Forskelligheder, og det er Trækket. Til Løsningen af forskellige af de store Grundspørgsmaal i Læren om Trækket — Ornithophænologien, som den kaldes med et fint Navn — hvorledes Trækket er opstaaet, hvorledes Fuglene finder Vej osv., kan Iagttagelser fra et enkelt, ikke særlig gunstigt, Træksted som Haslev ikke bidrage. Men der bliver tilbage talrige andre, mindre Spørgsmaal ved Trækket, som vi kan trænge til at faa løst, og som kun kan løses ved talrige Iagttagelser fra mange forskellige Steder, ogsaa indenfor et saa lille Omraade som Danmark. Har man haft Lejlighed til at bo paa forskellige Steder i Landet, vil man ogsaa snart blive klar over, hvor store Forskelligheder, der viser sig paa Trækforholdene i Landets forskellige Egne. Ingenlunde for alle Arters Vedkommende; der gives forskellige Arter, som øjensynlig drager afsted

med en Front, der er bredere end Danmarks Længde, og viser sig lige godt paa det ene og det andet Sted af Landet. Dette gælder sikkert for en Del af Smaaflugene, f. Eks. en saa let kendelig Fugl som Rødstjerten. Paa Efteraarstrækket har jeg set den talrig i Jylland, paa Sydfyn, i Hasleveggen og omkring København; den oversvømmer saa at sige paa den Tid hele Landet. Det gælder Kragen, som ses trækkende over de fleste af Landets Egne For- og Efteraar, og det gælder i høj Grad »Gyvfuglen«, Sort- eller Fløjlsanden, hvis Træk Foraarsaftener høres over i hvert Tilfælde den største Del af Danmark. Men for andre Arters Vedkommende er der stor Forskel. Naar jeg hører om det Træk, som Hagerup om Efteraaret ser gaa hen over Kolding, vækker det stadig min Forbavselse; de store Flokke af Knortegæs, som drager over der, eller Skarerne af Lommer har jeg aldrig set andetsteds i Landet. Musvaagen, der om Efteraaret saa almindeligt ses trækkende over København, var ligeledes ved Haslev paa Efteraarstrækket en hyppig Fugl, der kunde ses i større eller mindre Flokke, medens den paa Sydfyn ses ganske sparsomt og enkeltvis. Havlitten, som i Hasleveggen drog over i store Skarer om Foraaret, høres meget sparsomt i København, medens Bogfinken, som kan ses i Mængde om Foraaret trækkende nordpaa ved København, aldrig saas trækkende om Foraaret ved Haslev.

For den største Del af de danske Fugles Vedkommende har man nu ikke Lejlighed til direkte at iagttage deres Vandring, naar man da ikke er saa heldig at have et Fyrtaarn til sin Raadighed; man maa nøjes med at iagttage Arternes Kommen og Forsvinden, hvilket i mange Tilfælde indskrænker sig til, at man optegner den Dag om Foraaret, da Arten første Gang ses, hvilket saa kaldes Dagen for Artens Ankomst; det er ikke meget bedre, end hvis man vilde regne Tiden for Bøgens Udspring den Dag, man fandt den første grønne Bøgekvis. Denne første Ankomstdag har kun en meget begrændset Interesse, den kan afhænge af for mange Tilfældigheder; man maa ikke glemme, at Trækket over hele Europa ikke foregaar paa samme Tid; der findes f. Eks. talrige Optegnelser om Fuglenes Ankomst i Grændseegnene mellem Holland og Tyskland; dér er Ankomsttiderne omtrent 14 Dage i Gennemsnit før end hos os; nogle enkelte Individuer kan let ved Tilfældigheder bringes til at drage længere mod Nord, hos os give Arten en abnorm tidlig An-

komstdato og bringe Forvirring i Begreberne. Vil man for de Fugles Vedkommende, der dvæler her under Trækket, have rigtig Besked om deres Optræden, saa maa man følge dem under hele deres Forekomst, ikke blot lægge Mærke til, naar den første viser sig, men ogsaa se, naar de næste kommer, lægge Mærke til, hvorledes de tager til, naar Højdepunktet naas, og hvorledes Mængden igen tager af, saa at kun Ynglefuglene bliver tilbage. Saadanne stadige og indgaaende Optegnelser vil utvivlsomt vise, at ikke blot Ankomsttiderne for de forskellige Arter er forskellige Landet over, men at der ogsaa er meget stor Forskel paa, i hvilket Tal de forskellige Arter optræder de forskellige Steder.

En længere Række Optegnelser af den første Ankomstdag kan have Interesse til Brug ved Sammenligning med andre Steder; det vil let springe i Øjnene, hvor store Forskelligheder, der kan være.

Kun langsomt vil Forstaaelsen vindes af blot en enkelt Side af Trækket, Trækvejene, de Baner, ad hvilke Fuglene drager. Meget er her gjort gennem Ringmærkningsforsøgene, oprindelig planlagte og udførte af H. Chr. C. Mortensen, nu drevne i stor Stil hele Verden over; men meget er tilbage at gøre. Kan det lykkes ved ihærdigt Arbejde at faa Klarhed over Trækvejene her i Landet, saa staar tilbage at faa oplyst, hvor Fuglene drager hen, naar de har passeret Danmark, eller hvorfra de kommer hertil; m. a. O. der maa et Iagttagelsesnet i vore Nabolande. Men først og fremmest maa vi vinde til Klarhed over Forholdene hertillands, søge Oplysninger fra saa mange Steder som muligt ud fra de Synspunkter, jeg foran har anført. Ved Om-talen af de enkelte Arter har jeg særlig lagt Vægt paa at give Meddelelser om Trækforholdene og havde tænkt at slutte min Afhandling med en Skildring af Trækket Aaret igennem ved Haslev; men Emnet blev mig for stort, og jeg frygtede for kun at faa for lidt ud deraf. Jeg vil derfor indskrænke mig til en Behandling af det, som vel nok repræsenterer det reneste Træk, nemlig det Træk, som gaar over om Natten. Se noget af det kan man ikke, alt maa komme ind gennem Øret. Men hvad man saaledes hører, det ved man ogsaa hidrører fra Fugle, der virkelig er paa Vandring, der vel for den allerstørste Del drager over vort Land uden at komme i Berøring med dets Jord.

Staar man i en stor By som København eller en lille By som Haslev en god Trækraften og hører Skare efter Skare af

Fugle, der iler hen over ens Hoved, saa kommer man let til at tænke, om der da hele Landet over eller i hvert Tilfælde en stor Del af det flyver lige saa tæt med Fugle, og hvis det er Tilfældet, hvilke Egne der da skal rumme disse utallige Masser. Men det er heller ikke saaledes. Trækket over en By er et Kunstprodukt. Byen med dens Belysning virker som et Fyrtaarn, der drager Fuglene til sig. At dette er rigtigt, viser det simpleste Forsøg, som jeg flere Gange har anstillet, nemlig paa en god Trækaften at fjerne mig lidt fra Byen med dens Lysmængde; i ganske kort Afstand hører da Skriget af de trækkende Fugle op. En anden Kendsgerning taler ogsaa tydeligt nok. Jeg bor nu i Luftlinje ca. 8 km fra Faaborg; ofte har jeg om Foraaret hørt fortælle om de Masser af trækkende Fugle, der høres om Aftenen derinde, medens der samtidig herude ved Nakkebøllefjord kun høres ganske sparsomt Træk. Et andet Forhold viste tydeligt det samme; Kl. 11 var de fleste Lys i Haslev slukkede, kun Gadelygterne brændte; saasnart ogsaa de var slukkede, ophørte Trækket fuldstændig; tilbage blev der kun en enkelt Flok nu og da, saaledes som man ogsaa vilde kunne høre det overalt i Egnen.

Fuglenes natlige Træk foregaar sikkert saaledes, at der over store Dele af Landet gaar en bred Strøm af trækkende Fugle. Er Vejret klart, gaar de højt i Luften, Land og Hav ligger udbredt under dem, uklart, men dog tydeligt nok til, at de kan orientere sig og finde Vej; man hører saa kun lidt til Trækket. Er det skyet, gaar Trækket lavere end Skyerne, og Fuglene ledes ud af deres Bane eller ledes maaske netop paa deres Bane af de forskellige stærkt lysende Punkter og Pletter paa Jorden, Fyrtaarne og Lys fra større Byer. Ved Fyrtaarnene flyver de i massevis mod Fyrene, medens de i Lysskæret over Byerne ofte nøjes med at kredse et Par Gange.

At der ved Foraarstid stadig om Natten gik Træk over Haslev, var sikkert nok, men det var yderst forskelligt, hvor meget af det, man fik at høre, og for at der skulde blive en »stor« Trækaften, krævedes noget ganske særligt. Var Vejret klart, hørtes i Almindelighed kun lidt; jeg har ofte staaet i klare Aprilaftener og lyttet efter Trækket; ganske fjærnt og utydeligt kom da ned fra Himmelrummet de trækkende Skarers Skrig, men saa langt borte, at jeg maatte anspænde mig af al Magt for at høre det. I Blæst hørtes heller intet eller kun meget

lidt; formodentlig gik Fuglene da højere tilvejs oppe i Luftlag, hvor Blæsten ikke herskede. Til en god Trækraften skulde det være stille, mildt Vejr med overtrukken Himmel, Vinden paa Kompassstregerne mellem Sydøst og Sydvest. Regn var bedst, Øsregn gav undertiden fortrinlige Trækraftener.

FORAARSTRÆKKET.

Der var noget ret regelmæssigt over Foraarsrækket. I den Tid — de sidste to Trediedele af April — da det var paa sit Højdepunkt, kunde man være temmelig sikker paa, naar Vejrforholdene var nogenlunde gunstige, at høre noget Træk om Aftenen; hvor stort det blev, og hvor mange Arter der kunde høres den enkelte Aften var derimod usikkert.

Foraarsrækket indlededes af Pibeanden. Har man hørt dens Skrig et Par Gange, er det ikke til at tage Fejl af; det minder noget om Strandskadens, men medens dette kun bestaar af én Tone, er der tydeligt to i Pibeandens »Pi—u«. Det er den samme Lyd, Fuglen lader høre, naar den om Dagen flyver i Flok. Den tidligste Tid paa Aaret, jeg hørte den, var 15 Marts (1904) og 17 Marts (1901). Trækket var i Alm. ikke særlig stort og sluttede tidlig paa Aaret, væsentlig før de andre om Natten trækende Arter rigtig var begyndt; den seneste Dato, jeg har hørt den, er 8 April (1904). Den næste Art, som hørtes almindelig, var Gyvfuglen, hvis Tal overgik alle de andre Arters tilsammen. Ialt har jeg fra 53 Aftener Optegnelser om den; heraf falder kun de 3 Aftener i Marts (19, 26 og 28 Marts) de 42 i April, deraf kun 11 i Maanedens første Halvdel, og kun 8 Gange i Maj, senest 7 Maj. Naar jeg kun har gjort Optegnelser om Arten 53 Aftener om Foraaret, da betyder det ikke, at jeg kun har hørt den 53 Aftener; adskillige Aar hørtes den en Tid næsten hver Aften men kun i ringe Tal eller meget utydeligt. Mange Aftener hørtes den alene, men i sidste Halvdel af April og først i Maj optraadte som ivrige Deltagere i den natlige Koncert to andre nordiske Fuglearter, Storspoven og Havlitten, de to Arter, som næst Gyvfuglen mest satte Præget paa Aftentrækket; begge Arter har en kraftig, klangfuld og ejendommelig Stemme, ikke til at forveksle med noget andet Fugleskrik. Havlitterne var meget regelmæssige i deres Optraeden; deres Træk spændte kun over Tiden fra 20 April til 2 Maj, et meget kort Tidsrum mod de

49 Nætter, hvorover Gyvfuglens Træk strakte sig. Omtrent samtidig med Havlitterne kom Storspoven, hvis Træk jeg har hørt fra 14 April til 3 Maj; besynderligt er det, at den først hørtes saa sent paa Aaret, da den dog indfinder sig hos os fra noget hen i Marts. Spovens natlige Skrig er det samme, som man hører den udstøde om Dagen, det kraftige, af fire over i hinanden gaaende, dybe, bløde Fløjtetoner bestaaende Skrig, der paa Afstand lyder saa betagende, medens det hørt i umiddelbar Nærhed har en hæs Biklang.

I sidste Trediedel af April var Trækket paa sit Højdepunkt, og paa de gode Trækafter lod jævnlig andre Arter end de før nævnte sig høre med i Koret, dog altid kun i ringe Tal. Der var den alm. Ryles letkendelige Lyd, Rødbenens og Hvidklirens Skrig, Hjejls melankolske Fløjtetone og Maagers og Terners Stemme. Efter de første 8 Dage af Maj hørte Aftentrækket op, og der lod ingen Stemmer, før Knortegæssene lod sig høre omkring Midten af Maaneden. Men det var ikke ofte, de hørtes, og kun en Gang har jeg (som anført under Omtalen af Arten) hørt et vældigt Træk af dem, 14 Maj 1904.

For at give en Forestilling om, hvorledes en »stor« Trækaften former sig, skal jeg her give et Uddrag af min Dagbog. Op-tegnelserne er fremkomne paa den Maade, at jeg, naar der om Aftenen hørtes stærkt Træk, iførte mig Regntøj, forsynede mig med Lygte, Papir og Blyant og anbragte mig med Bord og Stol ude i min Have, idet jeg paa Stedet skrev ned, hvad jeg hørte.

22 April 1895. Varmt, stille Vejr, let overtrukket, af og til smaa Byger. Svag sydøstlig Vind. Om Aftenen meget stærkt Træk fra Kl. 8^{1/2}; Masser af Gyvfugle og Storspover trak over, en Del Havlitter, nogle Ryler, enkelte Rødben, en enkelt Hjejle. Den nøjagtige Nedskrivning foretog jeg først i Tiden fra Kl. 10²⁵ til 11.

10²⁵, Storspover i Masse.

10²⁶, nye Flokke.

10²⁷, enkelte Gyvfugle, Spover vedbliver.

10²⁹, nye Spoveflokke, enkelte Gyvfugle.

10³⁰, en Del Gyvfugle.

10³⁵, nye Spoveflokke, enkelte Gyvfugle.

10³⁶, en Flok Havlitter.

10³⁹, enkelte Spover og Gyvfugle.

10⁴¹, nogle Gyvfugle.

- 10⁴³, ligeledes.
 10⁴⁶, nogle.
 10⁴⁷, Storspover, meget højt.
 10⁵⁰, dødt.
 10⁵³, Havlitter.
 10⁵⁶, enkelte Gyvfugle lavt, Vingeslag hørt.

EFTERAARSTRÆKKET.

I sidste Halvdel af Maj, hele Juni og Juli hørtes intet natligt Træk. Det begyndte igen i August, var omtrent lige stærkt i Maanedens første og sidste Halvdel, strakte sig noget ind i September, men syntes væsentlig forbi efter Maanedens første Dage. At der kunde være Undtagelser, viser den store Trækaften 16 September 1903.

Betingelserne for at høre Trækket syntes at være de samme om Efteraaret som om Foraaret, men Trækket havde en helt anden Karakter. For det første var det langt sparsommere, saaledes at der fra adskillige Aar kun findes ganske enkelte eller slet ingen Optegnelser, og i Alm. hørtes heller ikke de Mængder af Fugle som om Foraaret.

Dernæst var der ogsaa Forskel paa de Arter, der hørtes For- og Efteraar. Om Foraaret var det, som nævnt, Gyvfugle, Storspover, Havlitter og Pibeænder, der langt havde Overvægten, om Efteraaret saa det anderledes ud. Gyvfuglene havde langt fra den Overvægt som om Foraaret, selv om de nok var de hyppigste. Storspove og Pibeand kom nær op imod dem. Men adskillige andre Arter hørtes, Ryler saaledes ret hyppigt, jævnlig Lille Regnspove, Rødben, Hvidklire, Hjeile og Strandhjeile. Nogle Gange hørtes Terner paa Træk, en eneste Gang Stor Præstekrave og adskillige Gange Fugle, hvis Skrig jeg ikke sikkert kendte, oftest vist forskellige Rylearter. Men en Art savnedes fuldstændigt paa Efteraarstrækket, det var Havlitten; antagelig vælger den om Efteraaret en anden Rute end om Foraaret, noget, der blandt Fuglene ikke er ukendt.

Store Trækafteener var om Eftersommeren sjældne; jeg oplevede egentlig kun en af dem, som rigtignok ogsaa overgaar det meste af, hvad jeg ellers har hørt; det var Aftenen 16 September 1903; Beretningen gengiver jeg nøjagtig efter min Dagbog. Det havde været mildt om Dagen, om Morgenen Kl. 8, 13° C.,

blæst noget fra Sydøst og regnet. Om Aftenen var det stille med Regn. Set ca. 7 km borte fra (jeg var ude paa en Køretur) var Luften over Haslev stærkt oplyst, medens Aftenen ellers var mørk, og Regnskyerne hang lavt. Fra henad Kl. 9 hørtes et Fugletræk, hvis Lige jeg aldrig har hørt. Uafsladelig hørtes Piben og Skrigen samt susende Vingeslag. Fuglene gik saa lavt som ingensinde. En, uvist af hvad Art rimeligvis en And, saa jeg i Lygteskæret; det er aldrig før hændet. Og utallige Gange i Løbet af Aftenen hørte jeg en stærk Lyd af Vingeslag, lydende, som naar en Fugl sætter sig eller flyver op; jeg formoder, at det var Fugle, der frygtede at komme i Kollision med Telefontraadene over Haven og derfor pludselig forandrede Retning; Aftenen var usædvanlig rolig, idet den stærke Regn hindrede Færdsel paa Gaderne.

- 9⁵⁷, stille, Regn; Ryler.
- 9⁵⁸, mange Ryler, Pibeænder.
- 10, stærk Regn; Ryler.
- 10¹, Fugl saa lavt, at den saas.
- 10⁵, stor Flok Pibeænder.
- 10⁶, hurtige Vingeslag som af Ænder.
- 10⁷, pibende Vingeslag, Ryle.
- 10⁸, Pibeand.
- 10⁹, pibende Vingeslag.
- 10¹⁰, Lille Regnspove, pibende Vingeslag.
- 10¹², Ryle, stor Flok Ryler.
- 10¹⁵, Pibeænder.
- 10¹⁶, pibende Vingeslag, Gyvfugle, Pibeænder.
- 10¹⁷, Ryle.
- 10¹⁸, ukendt Skrig.
- 10¹⁹, pibende Vingeslag, Ryle.
- 10²⁰, Ryler i Flok, Gyvfugle.
- 10²³, susende Vingeslag, pibende Vingeslag.
- 10²⁴, Pibeænder.
- 10³⁰, pibende Vingeslag, Gyvfugl, Ryler.
- 10³⁴, Pibeand i Flok.
- 10³⁵, ukendt dybt Skrig.

En enkelt Fugl, sikkert Vadefugl, fløj mange Gange skrigende i Kreds over Byen. De fleste andre Fugle syntes at gaa direkte, kommende fra Nord flyvende mod Syd.